

6 • 2022
39. VUOSIK.

Mehiläinen

OMENATARHAN
mehiläiset

Haastava ja herkullinen
KANERVAHUNAJA

Mehiläinen

6 • 2022

MEHILÄINEN

ISSN 0783-3377 (painettu)
ISSN 2490-1709 (verkkójulkaisu)

Julkaisija, Publisher:
Suomen Mehiläishoitajain Liitto r.y.
Finlands Biodlares Förbund r.f.
Finnish Beekeepers' Association

Toimisto, Office:
Ullanlinnankatu 1 A 3
00130 HELSINKI
puh. 010 387 4770, 044 306 3200

www.hunaja.net
e-mail: sml@hunaja.net
jäsenistön palvelut, osoitetiedot,
materiaalitilaukset, lehteen tulevat
ilmoitukset

Puheenjohtaja
Rami Heikkilä
puh. 050 5116908
rami.heikkila@hunaja.net

Toiminnanjohtaja, päätoimittaja
Susanna Eloranta
puh. 044 506 3200
susanna.eloranta@hunaja.net

Viestintäasiiantuntija
Virpi Aaltonen
puh. 050 382 2428
virpi.aaltonen@hunaja.net

Tutkimusasiiantuntija
Anneli Salonen
puh. 050 470 6411
anneli.salonen@hunaja.net

Mehiläishoidon neuvoja
Maritta Martikkala
puh. 050 303 0890
maritta.martikkala@hunaja.net

Bodlingsrådgivare på deltid
Camilla Elf
puh. 050 535 2673
camilla.elf@hunaja.net

Lehti ilmestyy 6 kertaa vuonna 2023
tilaushinta v. 2023 77 €

Ilmoitukset:	€
Takasivu	1608,00
Koko sivu	1360,00
1/2 sivua	779,00
1/4 sivua	435,00
1/8 sivua	250,00
1/16 sivua	131,00
1/32 sivua	66,00

Ilmoituksen muokkaus +10 %

Rivi-ilmoitus 66,00 € 5 riviä (225 merkkiä). Sen jälkeen 4 € / rivi (45 merkkiä). Paikallisyhdistysten kokous- ja koulutusilmoitukset ilmaisia.

Ilmoitushinnoista alennus 25 % jäsenille ja kanta-asiakkaille!

Taitto
Tarja Ollikka, puh. 040 506 3208
tarja.ollikka@hunaja.net

Jäsensivut:
hunaja.net/liitto/kirjautu
jäsensivulle

- 181** Kokousmatkalla
- 184** Tarhauksen kulmakivet: hyvät toimintatavat, huolto ja huolellisuus
- 186** Päivä pelkkää hunajaa
- 188** Hunajakilpailussa tykättytiin pohjoisiin ja pirkanmaalaisiin hunajiin
- 190** Hieno päätös mehiläisvuodelle
- 192** Aromiyhdisteet kertovat hunajan alkuperästä
- 193** Herkullinen ja haastava kanervahunaja
- 195** Vuosikokous sujui sopuisasti
- 196** Hunajan hinta nousussa
- 197** Direktiivin muutos turvaa hunajantuotantoa Euroopassa
- 198** Apimondian hunajakilpailussa tiukka seula
- 198** Raimo Tervolan horsmahunajalle hopeaa Apimondiassa
- 199** Kouluttajat harjoittelivat kokkausta mehiläistuotteista
- 200** Miten parantaa mehiläistalouden tuottavuutta?
- 201** Lisää kotimaisia pölyttäjiä puutarhaviljelmille
- 202** More than honey: Mitä koulutushankkeesta jäi käteen?
- 203** Karhukannan hoitosuunnitelma vihdoinkin päivitetty
- 204** Juhlaseminaarissa puhuttiin tumman mehiläisen suojelusta
- 205** Tumma mehiläinen kilpaili Lontoossa
- 206** Omenatarhojen mehiläiset
- 208** Kunniakirjat
- 208** Matsuri yhdisti siiderin ja hunajan Salossa
- 209** Liiton johto vieraili ministeri Kurvisen luona
- 209** Helsingin Seudun Mehiläishoitajat ry:n toiminnantäyteiset 50 vuotta
- 210** Lyhyesti-palsta
- 211** Camillas hörna
- 212** Talvipäivien ohjelma

Seuraavaan lehteen tulevat tekstimateriaalit ja ilmoitukset viimeistään 23.1.2023. Lehti ilmestyy viikolla 8.

Painopaikka: PunaMusta, Tampere 2022

Kansikuva: Sydäntarroilla tehdään Söderlångvikissä kuvioita ystävänpäiväksi myytäviin omenoihin.
Kuva: Virpi Aaltonen.

Virpi Aaltonen

Hunajakilpailun esiraati sai arvioitavakseen tänä vuonna 121 hunajaa. Sadonkorjuuseminaarista ja hunajakilpailusta kerrotaan sivuilla 186–189.

Lassi Kauko

Moni tarhaaja sai tänä syksynä peesiinsä kanervahunajaa. Tämän hyttelömäisen herkun ominaisuuksia selvitetään sivuilla 193–194.

Virpi Aaltonen

Tommy Arfman hoitaa Söderlångvikin omenatarhojen mehiläisiä. Lisää kartanon toiminnasta voit lukea sivuilta 206–207.

Emon merkitsemisvärit

Kokousmatkalla

Tätä kirjoittaessani istun junassa matkalla liiton vuosikokouksesta kotiin. Takana on taas viikonloppu mehiläisasioiden parissa. Junan penkki ja peti ovatkin tulleet tutuksi näiden kymmenen vuoden aikana, jotka olen nyt ollut liiton luottamustoimissa. Pohjois-Suomesta kokouspaikkoihin on usein järkevintä matkustaa yöjunalla. Junalähtöjä on koettu lukematon määrä, vähintäänkin kymmeniä. Yleisin matkan syy on johtokunnan kokous, mutta onpa matkoja tehty myös liiton valiokuntien kokouksiin sekä tietysti erilaisiin seminaareihin ja muihin tapahtumiin. Silloin tällöin on menty neuvottelemaan mehiläisasiasta yhteistyökumppaneiden tai virkamiesten kanssa.

Istuminen junassa ja perille päästyä kokouksessa voi puuduttaa muutakin kuin pelkkiä istumalihaksia. Enpä silti muista, että koskaan olisi tullut jätettyä yhtään matkaa väliin muista syistä kuin työesteen vuoksi. Koen että liiton kokouksen valitsemana olen veloitettu hoitamaan tehtäväni huolella ja ahkerasti. Toisaalta koen myös, että kaikki palaverit ovat vieneet alaamme aina vähintään jonkin verran eteenpäin ja siitä koituu aikanaan hyötyä minulle itsellenikin.

Vaikka mennyt vuosikokous taukoineen kesti täyden työpäivän, se sujui silti varsin jouhevasti ja kiitettävän yksimielisesti. Jotkut kokousasiat herättivät runsaasti keskustelua ja tehtiinpä vastaesityksiäkin, mutta silti johtokunnan tekemät pohjaesitykset hyväksyttiin lopulta yksimielisesti.

Kokouspäivänä puhuttiin paljon tulevasta CAP-rahoituksesta. Liiton nykyinen EU-rahoitus päättyy vuodenvaihteessa, ja siirrymme uuteen järjestelmään. Liiton hallinnossa rahoituksen ja rahoituskausien muutos on teettänyt töitä yhä tiivistyvään tahtiin jo reilun parin vuoden ajan. Jos suunnitelmamme onnistuvat toivotulla tavalla, muutos voi silti jäädä tavalliselle tarhaajalle jopa huomaamattomaksi. Tulevassa CAP-hankkeessa aiotaan nimittäin jatkaa edelleen muun muassa mehiläishoitajien neuvontaa ja koulutusseminaaareja sekä hunajan laadun varmistamista laboratorioanalyysien avulla. Ensi vuoden toimenpiteitä suunniteltiin viime keväänä paikallisyhdistysten edustajien kesken kehittämisseminaarissa. Tulevan kauden uskotaan olevan kaksivuotinen, ja sen jälkeen alkanee toinen vastaava kausi, jonka sisältöjä aletaan suunnitella mahdollisesti jo vuoden päästä.

Mennyt viikonloppu näytti myös, että korona-aika on jäänyt tapahtumissamme taakse. Sadonkorjuuseminaarissa oli noin 170 ja vuosikokouksessakin reilut nelisenkymmentä osallistujaa. Ensi syksyn Apimondia-matkasta Chileen puolestaan innostui jo parikymmentä mehiläistarhaajaa.

Monella tarhaajalla on nyt menossa vuoden viimeinen sesonki, joulumarkkinat. Toivottavasti kauppa käy ja mehiläispesien tuotteet menevät kaupaksi. Nähdään taas ensi vuonna CAP-hankkeen tapahtumissa, seminaareissa ja liiton kokouksissa!

Hannu Luukinen

Tarhauksen kulmakivet: hyvät toimintatavat, huolto ja huolellisuus

Talviaika tarkoittaa tarhaajalle hunajan markkinointia ja myyntiä mutta myös kaluston huoltoa sekä tulevan kauden suunnittelua. Talvella osa kokeneista tarhaajista myös kouluttaa uusia mehiläishoitajia turvaamaan alan jatkuvuutta.

Ilmava, pehmeä pakkaslumi toimii hyvänä lämmöneristeenä ja tasaa ulkoilman lämmönvaihteluita talven aikana. Tiukkaan pakkautunut märkä lumi voi kuitenkin tukehduttaa pesän. Hyvä kosteuden poisto ja ilmanvaihto on välttämätön edellytys yhteiskunnan hyvälle talvehtimiselle.

Tumma kakusto on syytä sulattaa ja muu kalusto puhdistaa ennen kesäkauden alkua. Pesälaatikoiden pesussa kovat kemikaalit eivät ole välttämättömiä, jos tarhauksessa ei ole tautiongelmia. Puukaluston voi aina tarvittaessa liekittää. Kaikki ulostahroja tai hometta sisältävä kalusto on kuitenkin puhdistettava huolellisesti ja kakusto sulatettava.

Vahansulatuksen jälkeen tarhaaja haluaa usein käyttää puiset kakkukehät uudelleen. Niiden puhdistaminen vahasta ja propoliksesta onnistuu parhaiten keittämällä kehä keittosoodaliuoksessa (6 %) tai lipeäliuoksessa (2 %). Mikäli tarhauksessa on esikotelomätää, keittäminen on välttämätöntä itiöiden tuhoamiseksi. Kiehuvien liuosten kanssa on oltava varovainen ja käytettävä asiaankuuluvia suojavarusteita roiskeiden varalta, sillä lipeä on syövyttävää. Keitto täytyy myös tehdä ulkotiloissa tai erittäin hyvin tuulettuvissa tiloissa. Keiton jälkeen kehät puhdistuvat helposti painepesurilla tai muuten huuhtelemalla keitossa syntynyt moska pois.

Hunajan käsittelyssä käytetty kalusto ja laitteisto kannattaa myös tarkistaa ja hankkia tarvittaessa tilalle

uutta. Kaikkea ei tarvitse välttämättä hankkia itse, vaan esimerkiksi linnukoustyön voi teettää ulkopuolisella tai sopia muista yhteistyökuvioista.

Mistä jäämiä hunajaan ja vahaan?

Mehiläisvaha on varsinainen historiankirja siitä, mitä tarhaajat ovat mehiläisiä hoitaessaan tehneet ja mitä aineita käyttäneet. Myös ympäristön vaikutus näkyy vahassa. Esimerkiksi kasvinsuojeluruisikutukset saattavat kerryttää vahaan jäämiä. Vahan puhtaudesta huolehdittaessa helpointa on kuitenkin tarkistaa ensin omat toimintatapansa. Mitään ylimääräistä, esimerkiksi varroantorjunta-aineita, ei saa koskaan laittaa pesään satoaikana.

Pääsääntöisesti hunajaan liukenee vesiliukoisia ja vahaan rasvaliukoisia yhdisteitä. Jos vierasta yhdistettä on paljon, sitä kuitenkin löytyy molemmista. Vahaan liuenneet jäämät voivat siis siirtyä myös hunajaan, jos pitoisuudet korkeita. SML:n vahatutkimuksissa vahoista löytyi muun muassa hyönteiskarkotteissa käytettävää tehoainetta (DEET eli dietyyli-m-toluamidi). Sen lähteeksi voisi ku-

vitella tarhaajan, joka suihkuttelee itseensä reilusti hyönteiskarkotetta tarhalla tai kalustoa huoltaessaan tai on käyttänyt yhdistettä sisältävää savunkorviketta.

Jo kauan aikaa sitten kiellettyjen tai käytöstä poistuneiden varroantorjunta-aineiden tehoaineita, kuten Apistanin tau-fluvalinaattia, löytyy vahoista yhä. Samoin löytyy jäämiä käytöstä poistetuista kasvinsuojelua-aineista. Antibiootteja ei onneksi tarhauksessa käytetä. Tosin joskus olen törmännyt tapaukseen, jossa mehiläisiä on lääkitty antibiootilla ja ajateltu sen hajoavan itsestään ja katoavan hunajasta varastoinnin aikana. Näin ei kuitenkaan käy, vaan hunaja on jäämillekin erittäin hyvä säilöntä-aine. Pääsääntöisesti jäämiä (esimerkiksi antibiootti, lyijy) sisältävät hunajat on hävitettävä ongelmajätteenä.

Kaiken hunajan kanssa kosketuksessa olevan materiaalin on oltava ruostumatonta terästä tai elintarvikemuovia. Hunaja on hapanta, joten se liuottaa helposti säilytysastiasta epätoivottuja yhdisteitä. Tinattuja sauvoja sisältävät vanhat käsittelyastiat kannattaa hävittää muun muassa lyijyjäämien riskin takia.

Hoitotoimia ja torjuntajo kannattaa suunnitella

Hoitotoimet sujuvat parhaiten, kun ne on suunniteltu valmiiksi. Pitkä lämmin syksy on varmasti lisännyt punkkimääriä pesissä, joten niiden seuranta on ehdottoman tärkeää. Jos oksaalihapotuksella putoaa yli 200 punkkia, kannattaa valmistautua kevään torjuntaan. Oksaalihappokäsittely on tehtävä viikon sisällä puhdistuslennosta, joten se on oltava valmiina toteuttamaan heti puhdistuslennon jälkeen. Myöhemmin tehty käsittely rasittaa mehiläisiä eikä sillä saavuteta toivottua tehoa, koska pesässä on jo peittosikiöitä enemmän kuin kämmenen kokoinen ala.

Seuraava torjuntamahdollisuus on vasta toukokuulla, kun talvimehiläiset ovat vaihtuneet nuoriin mehiläisiin. Silloin torjuntana on muurahaishappokäsittely pistetorjuntana. Tymolia ei saa missään tapauksessa käyttää keväällä. Myöskään kesällä satokaudella ei saa käyttää muuta kuin hoitoteknistä menetelmää. Sikiökatos ja peitettyjen kuhnuritoukkien poistaminen ovat menetelmiä, joissa ei ole jäämäärisiä.

Koulutuksella uusia tarhaajia ja mehiläistuotteiden käyttäjiä

Mehiläisalan kiinnostus on pysynyt hyvällä tasolla, ja kiitos siitä kuuluu

myös aktiivisille alan kouluttajille. Osa kurssilaisista ei koskaan aloita mehiläistarhausta, mutta heidän hunajatietyksensä ja mehiläistuotteita kohtaan tunteidensa arvostus on kurssin jälkeen aivan uudella tasolla.

Mehiläistarhaus vaatii osaamista ja alan ammattilaisten huomioimista. Se kannattaakin aloittaa hyvässä ohjauksessa tai harrastelijatasolta, sillä kerralla kymmeniä yhteiskuntia hankkivaa aloittelijaa voi sattua kipeästi muutaman vuoden kuluttua, jos pesämäärä romahtaa esimerkiksi varroan, emo-ongelmien tai hoitotaidon puutteen vuoksi.

Vastuullista pesämyyntiä ja käytännön koulutusta

Talvella tai keväällä teoriaopinnot aloittaneet peruskurssilaiset odottavat kiihkeästi omia yhteiskuntia. Alan kouluttajat kantavat suurta vastuuta siitä, millaisia yhteiskuntia aloittelijoille myydään. Kouluttajien tulisikin opastaa aloittelijaa ostamaan yhteiskunnat alueelta, jonne aloittelija aikoo tarhan perustaa. Näin uusi tarhaaja saa parhaiten omaan ympäristöönsä sopeutuneita yhteiskuntia ja samalla vähennetään myös tautien, erityisesti esikotelomädän, leviämiskiä.

Aina yhteiskuntia ei lähitöllä ole myynnissä, mutta ainakin emo tulisi hankkia lähellä toimivalta tai vä-

Jäämiä voi tulla vahaan ja hunajaan esimerkiksi vahan käsittelyn eri vaiheissa, tarhaajan oman toiminnan seurauksena ja kaluston käsittelymenetelmistä. Varroantorjunnassa käytetyt yhdisteet pysyvät jopa vuosikymmeniä vahakerrossa. Varminta on kierrättää vaha omassa tai oman yhdistyksen vahakerrossa ja toimia itse erityisen huolellisesti.

hintään kotimaiselta emonkasvattajalta. Jos alle 10 kilometrin säteellä on emonkasvattaja, emot tulisi ehdottomasti ostaa häneltä. Näin turvataan jopa kymmenien vuosien jalostustyön jatkuvuus. Vieraan rodun tai epätoivotun materiaalin ilmestyminen lentosäteelle saattaa aiheuttaa arvokkaan jalostustyön valumisen hukkaan. Asia on helppo korjata jakamalla tietoa ja ajattelemalla pitkäjänteisesti koko alan etua.

Käytännön opintojen painottaminen puhutti SML:n kouluttajakoulutuksessa lokakuun alussa. Kouluttajat kokevat, että on yhä tärkeämpää opettaa mehiläishoidon asiat käytännössä. Teoria täytyy ensin hallita, mutta vasta käytännössä asiat sisäistetään. Siksi pesillä työskentelyyn tulee koulutuksessa panostaa yhä enemmän.

Kuvat: Anneli Salonen ja Tarja Ollikka

Linnut, esimerkiksi tikat ja talitiaiset, voivat häiritä ja siten heikentää yhteiskuntaa. Verkko ja maanrakennuskangaspussi pesän ympärillä estävät tuhoja, mutta pesän ilmanvaihto on kuitenkin varmistettava. Lentoaukon on oltava aina talvella täysin auki ja hiirenestimet paikoillaan suojaamassa hiirivahingoilta. Hyvin matala lentoaukko voi vaatia hiirenestimen.

Päivä pelkkää HUNAJAA

Sadonkorjuuseminaarin 170-henkinen yleisö sai rautaisannoksen tietoa hunajasta mesilaitumilta hunajakarpaloiden reseptiin.

Sadonkorjuuseminaarissa Hyvinkäällä oli tänä vuonna hyvin hunajapitoisen ohjelma: jokainen esitys keskittyi tiukasti asiaan. Seminaari aloitettiin lähiympäristön hunaja-apajilta. Hausjärveläinen tarhaaja **Jarkko Helander** kertoi, että alue Salpausselän harjujen kupeessa sopii mainiosti mehiläishoitoon. Helanderin 40 mehiläispesää on sijoitettu harjujen lämpimille etelärinteille. Kasvustoltaan monipuolisella alueella pääsatokasvi on tutusti vadelma, mutta monenlai-

set luonnonkasvit ja peltokasveja esimerkiksi kumina ja rypsi tuottavat myös satoa. Lisäksi pesiä on pölytystöissä läheisellä marjatilalla.

Omallalla kasvatuksella leppoisimmat emot

Kotitarve-emonkasvatus on kymmenisen vuotta sitten ammattitarhaajan tutkinnon suorittaneen Helanderin tarhauksen kulmakiviä. ”Aluksi emot olivat äkäisiä, mutta ne muuttuivat leppoisammiksi, kun aloin kasvattaa niitä itse”, hän totesi.

Muutenkin miehelle on muodostunut omanlaisensa hoitokäytännöt, joihin kuuluu myös siitepölyn, pergan, propolisin ja mehiläisvahan talteen ottaminen ja hyödyntäminen. Hauska idea on pyöritellä kuorimavaha hunajaa korjatessa palloiksi odottamaan myöhempää käyttöä. Mukana Lintulan Hunajan toiminnassa on myös vaimo, floristi ja puutarhuri **Merja Helander**, joka innostui muutama vuosi sitten myös käymään mehiläistarhauksen peruskurssin.

Hunaja saa alkunsa mesilaitumilta

Tiina Ahonen-Sahinaho ja **Jorma Sahinaho** ovat kouluttaneet pitkään mehiläisalan ammattilaisia POKEs-

Vuoden 2022 havaintotarhaajiksi valittiin kokeneet tarhaajat **Tiina Ahonen-Sahinaho** ja **Jorma Sahinaho** Saarijärveltä. Aktiivinen paris-kunta osallistuu havaintotarhaajina varroaseurantaan, ja vaakapesä heillä on ollut vuodesta 2015. Sahinahot ovat tuttuja vieraita seminaareissa, ja he jakavat avoimesti tietojaan muidenkin hyödyksi. Sadonkorjuuseminaarissa Tiina Ahonen-Sahinaho puhui laatu-hunajan tuottamisesta.

Hunajakilpailun finalistien maistelu on Sadonkorjuuseminaarin suosituimpia ohjelmanumeroita ja tärkeä tilaisuus oppia lisää hunajista. Tässä maistellaan paikallisyhdistyskilpailun näytteitä.

sa. Sadonkorjuuseminaarin yleisö sai heiltä oppia laatu-hunajan tuotannosta. Niin monikukka- kuin lajihunajiakin tuottavien konkaritarhaajien mehiläishoito perustuu hyviin emoihin ja terveisiin mehiläisiin, sopiviin tarhapaikkoihin sekä hoitotoimien huolelliseen suunnitteluun. Hyvästä suunnittelusta esimerkkinä Tiina Ahonen-Sahinaho mainitsi, että talveutuksella on oleellinen merkitys seuraavan vuoden sadon laatuun ja määrään. Seuraavaa satovuotta kannattaa siis pohtia jo menneen kesän hunajia lingotessaan.

Hunajan alkulähde ovat tietenkin mesilaitumet: jos siis haluaa tiettyä lajihunajaa, valtaosan ympäröivästä kasvillisuudesta tulee olla haluttua lajia ja tarhaajan tulee tiedostaa kasvien kukinta-ajat. Ahonen-Sahinaho ker-

Hunajan kosteus varmistetaan refraktometrillä. Lauri Ruottinen painotti, että tarhaajan tulee tiedostaa mittaukseen vaikuttavat seikat, kuten mittaustilanne sekä mittaustilanne kakulla.

toi pariskunnan omasta huipputarhapaikasta, josta saadaan alkukesän hunajaa vaahteroista ja hedelmäpuista, monesti lehmushunajaa heinäkuulla ja heinä-elokuun vaihteessa vielä mesikastehunajaa.

Laatuhunajan tuottamisen kriittisiä pisteitä

Vaikka Sahinahon hunajan valikoimissa on myös hienoja lajihunajia, myydyin ja kehuin tuote on pehmeäksi kiteytetty monikukkahunaja. Siihen kannattaa satsata. Tiina Ahonen-Sahinaho totesi, että laatuhunajan tuottamisessa oleellisimpia asioita ovat puhtaus ja huolellisuus. Linkoossa tulee olla tarkka hygieniasta: hiukset pidetään myssyn alla, käsiä pestään ahkerasti, vieraita hajuja ei päästetä sisään eikä linkoomoon tulla ulkokengillä. Olosuhteiden tulee myös olla hunajan käsittelyyn so-pivat, eli lämpötila 25–27 astetta ja kosteus alle 60 prosenttia.

Ennen linkousta hunajan kosteus tarkistetaan mittarilla. Tavoitteena on 16,5–17,5 prosenttia, ja jos kosteutta on liikaa, hunajaa kuivataan ka-kuissa kosteudenpoistajalla ennen linkoamista. Selkeytyksen ja siivilöinnin jälkeen hunaja kiteytetään mallin avulla ja pakataan. Lopputuloksena on pehmeän samettinen, helposti lusikoitava hunaja, jonka pinta purkissa on kauniin tasainen ja jossa ei ole roskia tai muuta asiakkaan mielestä ylimääräistä. Purkin on suotavaa olla siisti myös ulkopinnaltaan, muuten asiakkaalle jää tahmeat kädet ja sotkuinen vaikutelma.

Pakkaamisen jälkeen voi tuntua, että työ on tehty, mutta jäljellä on vielä tärkeä vaihe: varastointi. Hunajan varastointitilan tulee olla siisti, kuiva

Kuvat: Virpi Aaltonen ja Lauri Ruottinen

Konkarikouluttaja Lauri Ruottinen puhui seminaarissa hunajan kosteudesta. Menneellä satokaudella peitettykin hunaja saattoi poikkeuksellisesti olla liian märkää lingottavaksi.

ja puhdas ja purkkien kansien huolella kiinni. Varaston optimilämpötila on noin 15 astetta, mutta purkit kannattaa ottaa huoneenlämpöön muutama päivä ennen myyntiä.

Voiko peitetty hunaja olla kostea?

Menneenä kesänä moni tarhaaja tus-kaili, että peitetty hunaja on liian kostea lingottavaksi. **Lauri Ruottinen** totesi luennossaan, että ilmiö on meillä Suomessa epätavallinen, mutta joskus mehiläisten peittämä hunaja voi tosiaan olla kostea. Ongelmia saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun aikaisen sadonkorjuun jälkeen hunajaa tulee vielä runsaasti elokuussa ja tämä loppusato jää mehiläisiltä märäksi.

Kostean hunajan ongelma on käymisherkkyys. Kun hunajan kosteusprosentti on alle 17, se ei käytännössä käy koskaan. Alle 18 prosentissa hiivaitiötä tarvitaan käymisen käynnistymiseen runsaasti, yli 1 000 itiötä grammaa kohti. Kun kosteus on

yli 19, jo yksi itiö grammassa hunajaa riittää käynnistämään käymisprosessin. Hunajan kosteus varmistuu refraktometrillä – kunhan sitä osaa käyttää. Ruottinen muistutti, että kosteusmittarin oikea käyttölämpötila on 25 astetta. Mittaustulokseen vaikuttavat muutkin asiat, kuten hunajakakun paikka laatikossa ja mittauskohde kehällä. Astiassa kosteus on pinnalla ja pohjalla eri.

Ilman kosteus ja lämpötila tärkeitä tekijöitä

Kosteissa ja lämpimissä tuotantoympäristöissä kosteusongelma on hyvin tuttu, ja siksi hunajan kuivaukseen on kehitetty erilaisia menetelmiä. Kuivauslaitteet ovat kalliita, joten kannattaa lähteä perusasioista: Jos hunaja on alkanut käydä jo kennoissa, sitä ei kannata lingota ensinkään. Kosteaa hunajaa kannattaa lingota kuivan joukkoon erittäin varovasti, jottei pilaa koko erää. Hunajakakkuja voi kuivata aktiivisesti 25–28 asteen lämpötilassa ilmankuivurilla latomalla laatikot torneiksi ristikkäin ja kierättämällä niiden läpi ilmaa.

Hyvin tärkeää avoimen hunajan säilytyksessä on ilman kosteus. ”Hunaja imee helposti vettä itseensä, jos ilman suhteellinen kosteus ympärillä on suuri”, Ruottinen painotti. Tärkeää on myös varastointilämpötila. Käymisherkät hunajat tulisikin säilyttää alle 11 asteessa, jotta käymisriski minimoidaan.

Käyminen: uhka vai mahdollisuus?

Lopuksi Lauri Ruottinen totesi, että joskus käymisprosessi voi olla myös mahdollisuus. Fermentointi on nykyisin trendi, joka vahvistuu elintarviketeollisuudessa. Kaikenlaisten pre-, pro- ja postbioottien ajatellaan olevan hyväksi niin ihmisen kuin mehiläisenkin suolistolle. Siksi yleisö saikin luennon päätteeksi Ruottiselta hunajasäilötyksen karpaloiden ohjeen.

Sadonkorjuuseminaarissa esiteltiin myös uusinta hunajatutkimusta ja kanervahunajan ominaisuuksia. Niistä voit lukea sivuilta 192–194.

Virpi Aaltonen

Hunajakilpailussa tykättytiin pohjoisiin ja pirkanmaalaisiin hunajiin

Sadonkorjuuseminaarin yleisö äänesti Suomen parhaaksi hunajaksi Aappo Valon lajihunajien sarjassa kilpailleen tunturihunajan. Kiteytettyjen, juoksevien ja paikallisyhdistysten parhaat hunajat tulivat Tampereen seudulta.

Esiraati kokoontui Helsingissä viikkoa ennen kilpailua. Kuvassa puheenjohtaja Johanna Haijanen.

Suomen paras hunaja -kilpailuun saatiin tänä vuonna 121 näytettä. Esiraati kokoontui viikkoa ennen kilpailua päättämään loppukilpailuhunajat, ja samalla laatutoimikunta arvioi kaikki näytteet aistinvaraisesti. Kunniakirjoja jaettiin yhteensä 73, eli noin 60 prosenttia näytteistä arvioitiin erinomaisiksi. Laatu voidaan siten pitää kokonaisuutena hyvänä. Satovuosi maistui kilpailuhunajissa muun muassa kanervan, mesikasteen ja lehmuksen aromeina. Laatutoimikunta havaitsi jonkin verran haasteita näytteiden kosteudessa, ja melko runsaasti huomautuksia annettiin roksaisuudesta. Pienellä tarkkuudella laatu olisi loistavaa.

LAJIHUNAJAT, LOPPUKILPAILU

1. Aappo Valo, Kaustinen Tunturihunaja (Inari–Sodankylä) nro 98
2. Raimo Tervola, Oulu Puolukkahunaja nro 64
3. Juha Vuorio, Oulu Puolangan Puokiovaara nro 5
4. Marru Kraft, Hirvas Ahvenlammen suo nro 1
4. Jorma Sahinaho, Saarijärvi Mesikaste nro 43
5. Marja Vinni ja Asko Niemelä-Kouura, Espoo Kanervahunaja nro 16

Hunajakilpailun iloiset voittajat Hyvinkäällä: kiteytetyn sarjan voittaja Pauli Forsman (vas.), lajihunajasarjan ja kokonaiskilpailun voittanut Aappo Valo sekä paikallisyhdistyksissä voiton vienyt Riitta Salo.

Pirkanmaalaiset voittoisia muissa sarjoissa

Hunajakilpailun kaikkien muiden sarjojen voitot menivät tällä kertaa Pirkanmaalle. Vuoden parhaan kiteytetyn hunajan tuottivat Osuuskuunta Uusruukin Pauli Forsman ja Timo Kalliokoski Vesilahdesta. He tarhaavat yhdessä muutamaa pesää Haltijan tilalla, missä mehiläiset keräävät satoa muun muassa tilan biodynaamisesti viljellystä puutarhasta. Kunniakirjan Sadonkorjuuseminaarissa pokannut Forsman on tarhaajana tuore mutta hyvällä tiellä, sillä mies opiskelee ammattimehiläistarhaajaksi POKEssa.

Parhaan juoksevan hunajan tuotti tamperelainen Anne-Mari Koskenniemi, jonka neljä mehiläispesää elelevät kotipihassa omakotialueella. Koskenniemi aloitti tarhausharrastuksen seitsemisen vuotta sitten, jotta pihan herukkapensaat pölytyisivät paremmin. Mehiläisten tultua sadot ovatkin parantuneet sekä kotipihassa että naapureiden puutarhoissa. Koskenniemen pitkään juoksevana pysy-

Hunajakilpailun esiraatiin kuuluivat Johanna Haijanen, Sonja Sinisalo, Josefina Keskustalo, Mika Olsbo, Miro Kulmala ja Anneli Salonen. Laatuarvioiden tekemiseen osallistuivat lisäksi Tarja Ollikka, Claude Flener ja Virpi Aaltonen.

vä kaupunkihunaja on ollut kilpailun finaaleissa aiemminkin, mutta tämän vuoden sadon tavallista pehmeämpi ja hienostuneempi maku siivitti sen juoksevan sarjan voittoon ja koko kilpailun kakkossijaan asti.

Myös paikallisyhdistysten paras hunaja tuotettiin Tampereella. Se saatiin keskustasta, Koskikeskuksen katoilta, missä pinsiöläisen Riitta Salon mehiläiset tuottavat hunajaa esimerkiksi kaupunkipuista sekä Hatanpään arboretumin kasveista.

KITEYTETYT HUNAJAT, LOPPUKILPAILU

1. Pauli Forsman / Osuuskuunta Uusruukki, Vesilahti nro 109
2. Goran Babic / Fanihani, Lindkoski nro 18
3. Merja Mäki-Säntti ja Jarmo Korpele, Saukonkylä nro 22
3. Jorma Sahinaho, Saarijärvi nro 46
4. Krista Nurmi / Kotokurun hunaja, Hiltulanlahti nro 56

Kuvat: Virpi Aaltonen ja Arlea Koskenniemi

Juoksevien hunajien sarjan voittanut Anne-Mari Koskenniemi tarhaa mehiläisiä kotipihassaan Tampereen Viialassa.

JUOKSEVAT HUNAJAT, LOPPUKILPAILU

1. Anne-Mari Koskenniemi, Tampere nro 31
2. Pertti Harmaala, Oulunsalo nro 50
2. Elina Pessa, Kouvola nro 113
3. Rea Pelto-Uotila, Naantali nro 78
4. Marja Vinni ja Asko Niemelä-Kouura, Espoo nro 15

PAIKALLISYHDISTYSKILPAILUN PARHAAT

1. Pirkka-Hämeen Mh, Riitta Salo, Pinsiö nro 10
2. Pohjolan Mh, Raimo Tervola, Oulu nro 4
3. Hämeenlinnan seudun Mh Hannu Saksa nro 9

SUOMEN PARAS HUNAJA 2022

1. Aappo Valo: Tunturihunaja
2. Anne-Mari Koskenniemi: Juokseva hunaja
3. Elina Pessa: Juokseva hunaja
3. Raimo Tervola: Puolukkahunaja

Virpi Aaltonen

Hieno päätös mehiläisvuodelle

Vuoden tarhaajan mehiläisvuoden kruunasi Suomen paras hunaja 2022 -kilpailun makea voitto. Loppusyys kuuluu joulumyyjäisissä, joissa paikataan töitä ja saadaan samalla elämyksiä ja unohtumattomia muistoja.

Hunajakilpailun voitto oli Aappo Valolle kuudes, mutta aina se vain tuntuu yhtä hyvältä. Voittoisa tunturihunaja on tuotettu Inarin–Sodankylän alueella, missä Valo on aiemmin toiminut pitkään yrittäjänä. Joulukuussa niin tunturihunajaa kuin kesän muutakin satoa on tarjolla muun muassa Helsingin Tuomaan markkinoilla.

Aplodeissa kylvetään meillä kotona. Kun tämmöinen yksin nyhrääjä ja vuosikymmeniä avaruuspuvussa talustellut kylähullu nostetaan framille ja vuoden kirjoittajaksi. Sitten vuosi päättyy vielä Vuoden paras hunaja -titteliin. On siinä pienelle ihmiselle moneksi vuodeksi sulatteleminen ja iloa. Nöyrä kiitos teille kaikille onnitteista!

Mustikkaa, puolukaa, hillaa – ja jotain muuta

Suomen paras hunaja 2022 on tunturihunajani. Se on Pohjois-Lapin metsäkukkahunajaa subarktisten erämaiden vaativista oloista, tunturien ja vaarojen kainaloista, kuten oma sininen lumitalvinen kuvaetiketti kertoo. Hunaja tuli heti hillan kukinnan jälkeen heinäkuun alussa. Aina se on hyvää mustikan ja puolukan sekoitusta. Jokin herkkä vieras kukka teki siihen kuitenkin nyt huumaavaa Lapin aromia, joka sekoitti pääni. Korpihillan viimeisiä makuja havaitseen, mutta on siinä jotain muutakin kukkaa vaarojen kainaloista.

Totta kai uskon, että tunturihunaja sekoittaa päät myös muualla, muun muassa Stadissa Tuomaan markkinoilla koko joulukuun. Siihen tapaan on nyt vuoro panostaa tarmolla. Marraskuun lopulla hiukan masentavakin markkinasyys kääntyy uuteen aikaan. Erilaiset jouluhoukuttimet ohjelmineen keräävät ostajia pienten kylänsisäpajoihin, joissa saa paperirahaa mukavasti. Uskon, että jokainen harrastajakin panostaa myyjäisiin ja saa katetta kesän hikisille työpäiville. Suurmyyjäisiähän on myös kaikkialla. Niissä mahdollisuudet – samoin kuin tietysti riskit – kasvavat. Kaikki on ilmoista kiinni, kuten tuotannossa kesällä.

Kansainvälisyys kehittää osaamista

Tapani on ollut luonnehtia kylmiä alan totuusiakin pilke silmäkulmasa. Usein roiskahtelee fiktiota, jolle kuuluukin hymähdellä. Parhaita eivät ole eletty päivät, vaan ne päivät, jotka ovat jääneet mieleen. Minulle sitä on elämyksellinen elävä maailma

luonnon ja ihmisten keskellä – ja ihan vieressä.

Kokemuksia ja mieleenpainuvia elämyksiä saa vaikkapa Euroopan markkinoilla, joille itse olen mielelläni rynninyt. Saksa on 90-miljoonainen markkinakenttä, jossa varsinkin kielitaidolla tekee kauppaa hyvin. Itse olen takavuosina osallistunut useille elintarvikemessuille: lokakuussa Hannoverin Infaan, tammikuun lopulla Berliiniin Grüne Wocheen ja keväällä Hafenfestiin Hampurissa. Kaikki ne ovat vuosittaisia tapahtumia, joissa käy viikossa miljoonia asiakkaita ja oppii paljon kaupankäynnistä.

Joskus riski kannattaa

Itse olen messuilla hankkiutunut mukaan jonkinlaiseen Suomi-osastoon, joita Saksassakin nykyisin suorastaan odotetaan. Huimien kokemusten keskellä myyntikin joskus ihan onnistuu. Muistan aina, kun otin Lapista riskillä Berliiniin mukaan hyvin muokattuja poronahkoja – tosi paljon. Baijerilaiset ravintoloitsijat keräsivät niistä isoja nippuja alppikyliinsä. Kuormasta tietenkin löytyi valkoisia albiinonahkojakin, joita himoitsin myös itse. Asetin 15 valkeaa nahkaa tietysti ainakin viisinkertaisella ”suojahinnalla”, halliseinän puolapuulle roikkumaan Suomi-osastomme rekvisiitaksi ja oikein häiritsevällä hintalapulla varustettuna. Viikonlopun ruuhkassa

paikalle sipsutti venäläinen kaunotar, jota seurasi joukko rahamiehiä. Lady silmät liimautuivat poronahkoihini, hän katsoi suoraan silmiini ja kysyi: ”Eikö sinulla ole noita enemmän? Otan silti kaikki nuo huoneisiini kamarisänkyjen kupeelle!” Oli siinä köyhä maalaispoika tärinässä. Ei mainnut rahastamisesta eikä pussien pakkaamisesta tulla mitään, kun taskussa oli jo kourakaupalla sadan dollarin seteleitä ilman kuitteja ja alveja.

Sen päivän työt olivat siinä. Kysyinkin pojilta, saako raitis mies mennä parille rauhoittavalle. Eihän siinä mielenliikutuksessa viiden euron hunajakauppaan oikein sytytänyt enää.

Suomalaistarhaajat mukaan Euroopan markkinoille

No ihan asiaan. EU:han on meidän yhteinen markkina-alueemme. Kaikissa Euroopan kaupungeissa on joulumarkkinat ja messut ihan eri mittaluokassa kuin täällä kotimaassa. Suomalainen hunaja lasipurkissa tulee jääkarhujen maasta ja on taatusti luomuhunajaa ilman bio honig- tai bio honey -merkintääkin. Aivan kuten se on mielestäni Suomessakin, missä ”ei ole ihmisiä, autoja, taloja, valtateitä eikä kaupunkejakaan – vain rehevää kaunista luontoa, vettä, metsää ja soita kaikkialla”, kuten kymmenet kesälifarit ihmettelevät

minulle, Hunaja-Aapolle.

Uskon vakaasti luontomme puhtaiden hunajatuotteiden lyövän lähi-vuosina läpi ulkomailla. Tyylikkäällä rekvisiitalla seisova suomalainen myyntikatos rahastaa palveluilmeisillä myyjillä. Saksassa on muuten runsaasti suomalaisia opiskelijoita, jotka kohtuukorvauksella tarjoutuvat aktiivisesti tuntitöihinkin.

Kotimainen hunaja on arvotuote

Vuoden mehiläistarhaajana ja Suomen paras hunaja 2022 -kilpailun voittajana uskallan vuoden viimeisessä kirjoituksessani kehua ja nostaa yhä laadukkaampia tuotteitamme asiakkaittemme huulille ja ykköstuotteena kauppojemme hyllyille. Meidän tärkein ja yhteinen haasteemme on ohittaa kotimaisuudella ja siihen liittyvillä raikkaila mielikuvilla globaalin maailmankaupan väärennökset ja pilkkahinnat. Meillä on onneksi nuorentunut ja valistunut harrastajakunta, jota on mukava kohdata vuotuisilla hunaja- ja Talvipäivillä. Teille on helppo siirtää markkinoinnin suusannalliset kohtaamiset Suomen turuilla ja toreilla.

Hunajaista elämää ja oikein hyvää joulua!

Hunaja-Aappo

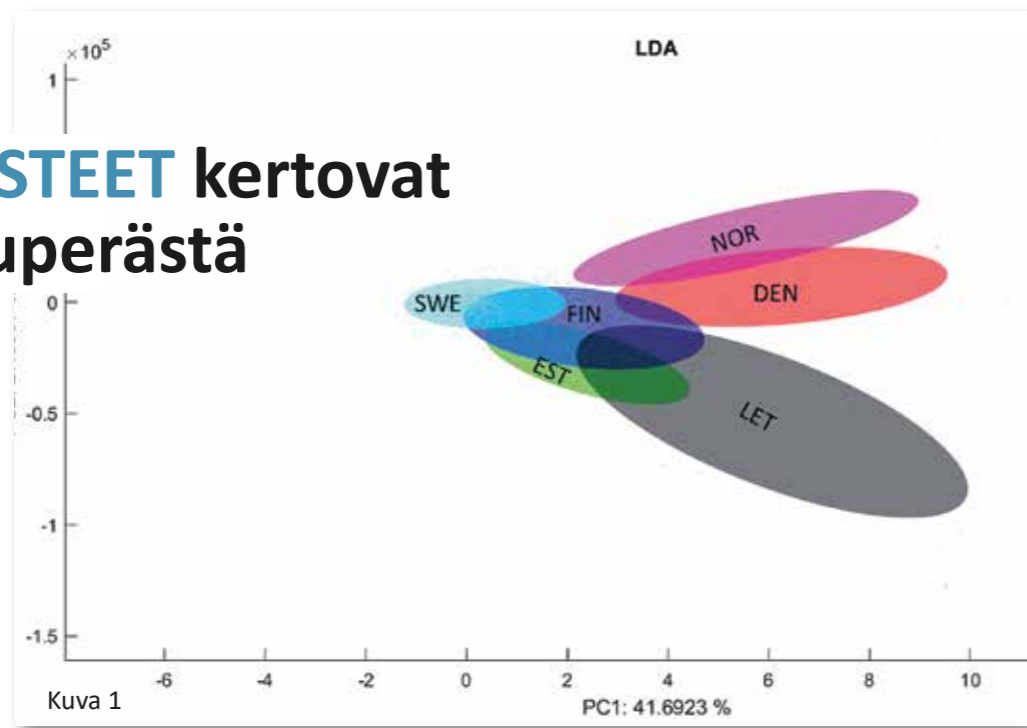

Ulkomaisilla markkinoilla kannattaa tehdä yhteistyötä. Kuvassa Ilkka Tuomaalan, Kari Vääräkankaan ja Aappo Valon suomalainen myyntikatos Hannoverin Hafenfesteillä kymmenisen vuotta sitten, jolloin Suomi oli tapahtuman teemamaa.

Kuvat: Aappo Valo, Virpi Aaltonen ja Tarja Ollikka

AROMIYHDISTEET kertovat hunajan alkuperästä

Ruotsiin perustettiin hankerahoituksella hunajalaboratorio, jossa tutkitaan erityisesti hunajien aromiaineita. Sadonkorjuuseminaarissa kuultiin, mitä kaikkea hunajista selviää aromiyhdisteanalyysin avulla.

Ruotsalainen mehiläisalan yrittäjä **Viktoria Bassani** alkoi tutkia hunajia yhdessä kemisti **Matias Lundgrenin** kanssa vuonna 2016 uudella menetelmällä: kaasukromatografiaan perustuvalla aromiyhdisteanalyysillä. Myös Suomesta lähetettiin hunajanäytteitä heidän tutkimuksiinsa vuonna 2020. Bassani kertoi tutkimuksen tuloksista Sadonkorjuuseminaarissa.

Hunajasta tunnistetaan yli 800 aromiainetta

Hunajalaboratorion toiminta aloitettiin testaamalla muissa elintarvikkeissa käytettyjä aromiaineiden analyysia hunajanäytteisiin. Koska tulokset olivat lupaavia, Bassani ja Lundgren hakivat tarkempia tutkimuksia varten rahoitusta, jota saatiin ensin Ruotsin maatalousministeriöstä ja sitten EU:sta.

Kaasukromatografialla hunajanäytteistä voidaan tunnistaa yli 800 erilaista aromiainetta. Aineiden avulla voidaan kertoa hunajan kasvikupera, aromiprofiili, maantieteellinen alkuperä, mahdollinen käymisen alkaminen ja tietoa varastointiolosuhteista. Lisäksi analyysissä selviää, onko näyte ylipäättään aitoa hunajaa.

Laboratoriossa tutkitaan hunajista lisäksi tuottajan kannalta olennaisia laatuun liittyviä asioita, kuten HMF:n määrää, kosteus, sähköjohtokyky, pH ja vapaa happamuus, sokerikoostumus ja diastaasiensyömin aktiivisuus.

suus. Laboratoriossa tehdään myös siitepölyanalyyssejä ja voidaan tutkia esimerkiksi hunajan metyylglyoksaalipitoisuus eli MGO-arvo, jota pidetään yhtenä manukahunajan vahvuuden mittarina.

Laboratoriossa selviää maantieteellinen alkuperä

Viktoria Bassani ja Matias Lundgren ovat kiinnittäneet erityistä huomiota hunajien maantieteellisen alkuperän selvittämiseen. Bassani totesi, että aromiaineanalyysien avulla Ruotsista peräisin olevat hunajanäytteet voidaan suurella varmuudella erottaa muiden maiden näytteistä. Myös Baltian ja Pohjoismaiden hunajanäytteitä pystytään erottamaan toisistaan (kuva 1). Ruotsin näytteistä pystyttiin erottelemaan myös näytteen alkuperämaakunta. Yllättävää oli, että kaukana toisistaan sijaitsevien maakuntien hunajanäytteet saattoivat olla aromiaineiden perusteella hyvinkin samanlaisia.

Suomesta lähetetyistä näytteistä otettiin huomioon kuusi muuttujaa, jolloin saatiin selkeä ryhmä, johon suurin osa täältä lähetetyistä näytteistä kuuluu. Vain kahdeksan näytettä jäi ryhmän ulkopuolelle. Muutamisesta syynä oli se, että näytteet olivat alkaneet käydä ja niistä haihtuva etanoli erotti ne ominaisuuksiltaan muista suomalaisiksi tulkituista hunajista.

Viktoria Bassani puhui Sadonkorjuuseminaarissa uudenlaisesta tavasta tutkia hunajaa aromiyhdisteanalyysillä. Hän tutustui myös hunajakilpailun näytteisiin ja piti useita niistä hyvin kiinnostavina.

Tavoitteena laboratoriopalvelu tarhaajille

Tällä hetkellä hunajalaboratorio toimii vielä hankerahoituksella, mutta tavoitteena on, että laboratorion toiminta jatkuu hankkeen päätyttyä ja se alkaa myydä palveluja tarhaajille. Yksittäiset mehiläishoitajat voisivat

jatkossa siis lähettää näytteitä tutkimuksiin, joiden avulla voitaisiin esimerkiksi selvittää, onko hunaja tiettyä lajihunajaa tai pysykö hunaja pitkään juoksevana.

Laboratoriossa suunnitellaan myös uutta Hunajan optimointi-analyyttisarjaa, jonka avulla pyritään löytämään koko hunajan korjuuprosessista laatua vaarantavat kohdat. Jo testausvaiheessa on havaittu, että ongelmallisia kohtia matkalla pesästä pöytään voivat olla esimerkiksi linkous ja varastointi.

Paikallisyhdistyksistä toivotaan lisää tutkimusnäytteitä

Viktoria Bassanin ja Matias Lundgrenin aromiyhdistetutkimus jatkuu vielä syksyyn 2023, ja tutkimuksiin voidaan lähettää lisää näytteitä myös Suomesta. SML lähettää tutkijoille Suomen paras hunaja 2022 -kilpailun näytteitä, joille tuottajat ovat antaneet tutkimusluvan. Lisäksi haastamme paikallisyhdistykset kokoamaan alueeltaan analyyseihin 20–30 näytettä. Näytteiden avulla pyritään selvittämään, minkä aromiyhdisteiden perusteella eri alueiden hunajanäytteet voidaan tunnistaa. Yksittäiset tuottajat saavat omista näytteistään tutkimusraportin. Näytteiden lähetyksestä on tiedotettu marraskuun lopulla julkaistussa tarhaajatiedotteessa; oman hunajansa lähettämistä kiinnostuneet voivat ottaa myös suoraan yhteyttä **Anneli Saloseen**: anneli.salonen@hunaja.net tai 050 470 6411.

Anneli Salonen

Herkullinen ja haastava KANERVAHUNAJA

Kanervahunaja on ominaisuuksiltaan aivan erityistä: hyytelömäistä, punertavan tummaa ja tuoksultaan ja maultaan omintakeista. Hyytelömäisyys tekee siitä kuitenkin vaikeasti korjattavaa ja käsiteltävää.

Viime kesänä saatiin ainakin paikoitellen hyvin kanervahunajaa. Edellytys hyvälle kanervahunajavuodelle on riittävä kosteus alkukesästä. Viileyskin vaikuttaa olevan hyväksi, kunhan kanervan kukintaan osuu lämmin jakso. Kanerva on myöhäinen satokasvi. Ala-Satakunnassa kukinta alkaa heinäkuun loppupuolella, yleensä 20.–25.7., ja jatkuu 5–6 viikkoa eli elokuun lopulle. Niinpä kanervavuosina sadonkorjuu ja mehiläisten talveuttaminen siirtyvät elokuun lopulle ja syyskuun alkuun. Samoin varrantorjunnat päästään tekemään vasta sadonkorjuun jälkeen, mikä voi lisätä punkkimäärää. Usein hyvä satotilanne mahdollistaa runsaan sikiöinnin, mikä lisää myös punkin menestymismahdollisuuksia. Lisäksi tilaa talviruualle järjestyy vasta tavallista myöhemmin.

Runsaasti aromi- ja kivennäisaineita

Kanervahunaja poikkeaa muista hunajista maultaan, tuoksultaan sekä rakenteeltaan, joka on hyytelömäinen eli tiksotrooppinen. Hyytelömäisyyden aiheuttavat hunajan sisältämät

proteiinit, joita voi olla kaksi prosenttia sisällöstä. Yleensä hunajien valkuaispitoisuus jää alle 0,5 prosenttiin, ja siitä iso osa on mehiläisten lisäämiä entsyymejä. Kanervahunajassa on voimakas maku ja tuoksu, jonka aiheuttavat muun muassa sen sisältämät aromaattiset aineet – bentsoehappo, fenyylitikkahappo ja fenyylimaitohappo. Muurahais- ja sitruunahappoa on myös melko paljon, puolisen prosenttia, mikä tuo makuun kirpeyttä.

Kanervahunajassa on runsaasti hedelmäsokeria suhteessa rypälesokeriin, joten sen kiteytyminen saattaa olla hidasta. Kivennäisaineiden runsaus näkyy sähköjohtavuudessa, joka on kanervahunajalla luokkaa 0,7–0,9 mS/cm. Muilla kukkaishunajilla se on yleensä 0,2–0,3 mS/cm. Muita hyvin sähköä johtavia kukkaishunajia ovat muun muassa kastanja- ja tattarihunajat sekä uusseelantilainen manukahunaja. Puhtaan mesikastehunajan sähköjohtavuus on usein yli 1 mS/cm.

Kanervahunaja saattaa olla myös melko kosteaa, ja sille sallitaan jopa 22 prosentin kosteus, kun muilla hunajilla raja on 20 prosenttia. Syynä kosteuteen voi olla se, että kanervan mesi on työllästä käsitellä mehiläisillekin. Buckfast-mehiläisen jalostaneen munkkiveli Adamin mukaan kaukasialainen mehiläinen ei edes onnistu saamaan siitä hunajaa. Kanervahunajan käymisalttiudesta en ole nähnyt tutkimuksia.

Tunnistus aistinvaraisesti tai sähköjohtokyvystä

Kanervahunajan tunnistaa hyytelömäisestä rakenteesta sekä hieman katkerasta, omintakeisesta mausta ja hyvin tunnusomaisesta tuoksusta. Sähköjohtavuuden mittaaminen vahvistaa määrittelyksen. Olen käyttänyt mittaamisessa hieman yksinkertaistettua Sanchon ja kumppanien vuonna 1991 kuvaamaa menetelmää,

Suomessa käytetään kanervahunajan irrottamiseen yleisimmin piikkitelaa.

Kanervahunajan voi poistaa kennoista puristamalla, mutta silloin kakusto hajoaa ja se kannattaa sulattaa.

Norjalaisessa hunajanirrottimessa hunajakakku laitetaan jousitettujen piikkilevyjen väliin.

Kanervahunaja tukkii helposti siivilän ja hunajaa on liikuteltava, jotta se kulkeutuu siivilän läpi.

jossa otetaan 10 grammaa hunajaa ja laimennetaan se 75 millilitralla tislattua vettä. Kannattaa huomata, että hunajatutkimuksessa vakiona käytetty Vorwohlin menetelmä antaa 1,5-kertaiset tulokset Sanchon menetelmään verrattuna. Tunnistus voi perustua myös siitepölyanalyysiin ja kemiallisiin tutkimuksiin, joissa osoitetaan kanervahunajassa esiintyviä, ylempänä mainittuja yhdisteitä.

Hyytelömäisyys haasteena käsittelyssä

Hyytelömäinen rakenne tekee kanervahunajasta vaikeasti käsiteltävää: se irtoaa kakusta heikosti ja sen siivilöinti on aikaavievää. Kanervahunajaa varten kehitetyillä laitteilla saa suurimman osan hunajasta lingottua, joskin aivan puhtaaksi kakkua on vaikea saada. Tavallisimmin meillä lienee korjuuseen käytössä piikkitela, jota vedetään kakkua pitkin. Vierekkäiset piikit ovat kahden kennorivin päässä toisistaan ja peräkkäiset neljän kennon päässä, joten telaa täytyy vetää pitkin kakun pintaa useaan kertaan ja ristiin rastiin. Markkinoilla on ollut myös muovisia teloja, joiden piikit ovat taajemmassa. Kokemuksesta mukaan ne toimivat heikosti, koska ne tukkeutuvat nopeasti.

Tehokkaimmat kanervahunajan irrottajat ovat norjalaisia – siellähän kanerva on tärkeimpiä satokasveja. Paras laite koostuu kahdesta levyistä, joissa on jousitetut piikit. Kakku pannaan levyjen väliin, ja levyt painetaan kakkuun kiinni. Kakkua pitää välillä siirtää, jotta piikit saadaan uppoamaan kaikkiin kennoihin. Kyseinen laite on kallis, noin 6 000 euroa, eikä sitä ole hyllytavarana meikäläisillä tarvikemyyjillä.

Siivilöinti vaatii hämmentelyä

Kanervahunajan saa erotettua muista notkeista hunajista siten, että kakut lingotaan ensin tavanomaisesti, tosin varoen niiden rikkomista. Sen jälkeen käsitellään niihin jäänyt kanervahunaja irrottimilla ja lingotaan se eri astiaan. Kakut voivat kärsiä linkoamisesta paljonkin, mutta mehiläiset kyllä korjaavat vauriot.

Linkoamisen ohella hunajan irrottamiseen voi käyttää kakkujen puristamista samaan tapaan kuin ome-

namehua valmistettaessa. Kakut tietenkin särkyvät menettelyssä täysin, ja ne kannattaa sulattaa puristamisen jälkeen. Kanervahunajan siivilöinti on hidasta, ja sen saaminen siivilän läpi voi vaatia hämmentämistä. Liikuttelu rikkoo hyytelörakenteen, joka tosin palaa, kun hunaja jätetään rauhaan.

Talviruokana mahdollisesti ongelmallista

Monet mehiläishoitajat pyrkivät välttymään kanervahunajan työläältä käsittelyltä ja linkoavat sadon siksi ennen kanervan kukintaa. Tämän seurauksena mehiläiset joutuvat talvehtimaan osittain kanervahunajan varassa. Oletus on, että kanervahunajan sisältämät aineet voivat joututtaa mehiläisen suolen täyttymistä, jolloin sillä talveuttaminen lisää riskiä pesän tahrinmiseen. Aloitteessani mehiläishoitoa 1960-luvulla mehiläiset joutuivat kuitenkin monesti talvehtimaan myös kanervahunajalla, sillä mehiläiskunnille annetut sokemäärät olivat pienehköt, 2–5 kg, ja talvehtiminen onnistui hyvin. Tosin olen kuullut tapauksista, joissa pelkän kanervahunajan varassa talvehtineet kunnat ovat selvinneet huonosti. Mehiläisten talvehtimiskyky voi myös vaihdella perimän mukaan.

Ongelmista huolimatta kanervahunaja on monin paikoin tärkeää hunajantuottajille. Norjalaiset siirtävät mehiläiskuntia kanervalle, Skotlannissa se on myös huomattava satokasvi ja Saksan nummimehiläishoito on ollut aikoinaan merkittävää, vaikkakin sen harjoittajat ovat nykyisin vähentyneet kanervikkojen hupenemisen vuoksi.

Lassi Kauko

Lisätietoa:

Tietoa kanervahunajasta löytyy muun muassa **Maaria Korttesniemen** (2016) ja **Anneli Salosen** (2011) väitöskirjoista. Deutsches Bienen Journal 8/2020 kertoo neljällä aukeamalla kanervahunajasta ja sen tuottamiseen liittyvästä historiasta ja perinteistä. Hunajan tutkimisen standardimenetelmät puolestaan käydään läpi julkaisussa Journal of Apicultural Research vol. 59, nro 3, 2020.

Kuvat: Tarja Ollikka

Vuosikokous sujui sopuisasti

SML:n vuosikokous päätti pitää jäsenmaksun ensi vuonna ennallaan. Johtokuntaan valittiin mukaan kaksi ensikertalaista.

Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi Kari Valonen Päijät-Hämeen Mehiläishoitajista.

Suomen Mehiläishoitajain Liiton vuosikokous pidettiin sunnuntaina 6.11.2022 Hyvinkäällä. Paikalla oli edustajia 19 yhdistyksestä sekä liiton toimihenkilöt, yhteensä reilut 40 osallistujaa. Kokouksessa käytiin läpi tämän vuoden toimintaa ja ajankohtaisia asioita sekä esiteltiin vuoden 2023 toimintasuunnitelma ja talousarvio.

Ensi vuoteen vaikuttaa merkittävästi siirtyminen EU-ohjelmasta CAPIin. Konkreettisia päätöksiä CAP-rahoituksen toteutumisesta ei vielä ole, mutta toimintasuunnitelma on joka tapauksessa tehty siten, että työtä liitossa voitaisiin jatkaa hyvin samaan tapaan kuin ennenkin. Jäsenmaksu päätettiin pitää ensi vuonna ennallaan 69 eurossa, vaikka jäsenmaksun korotuksestakin keskusteltiin. Tavoitteena on talouden tasapainottaminen nollatulokseen.

Lisäksi kokouksessa käytiin läpi ja hyväksyttiin liiton toiminta- ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2021, ja myönnettiin johtokunnalle niistä vastuuvapaus. Vuoden 2021 tulos oli vajaat 20 800 € alijäämäinen. Päällimmäisinä syinä tappiolliseen tulokseen olivat liitolle kuuluvan vuokra-asunnon remontista ja asukkaan vaihtumisesta aiheutuneet kulut sekä liiton henkilöstön rekrytoinnista syntyneet kustannukset.

Johtokuntaan kaksi uutta kasvoa

Yksi tärkeistä aiheista kokouksessa on uusien jäsenten valitseminen johtokuntaan. Johtokunnan jäsenistä olivat erovuorossa **Paula Collan Andersin** Kuopion Seudun Mehiläishoitajista, **Harri Lampinen** Pohjolan Mehiläishoitajista, **Joni Tiittanen** Varsinais-Suomen Mehiläishoitajista ja **Sanna Kängsep** Stadin Tarhaajista ja Hunajafrendeistä. Erovuoroisista jäsenistä ehdolla uudelle kaksivuotiskaudelle 2023–2024 olivat Paula Collan Andersin ja Sanna Kängsep. Lisäksi ehdolla olivat **Pasi Heinämaa** Lounais-

Hämeen Mehiläishoitajista, **Ilpo Sneck** Sydän-Suomen Mehiläishoitajista sekä **Jemina Valli** Etelä-Pohjanmaan Mehiläishoitajista.

Äänestyksen tuloksena johtokuntaan valittiin Paula Collan Andersin, Sanna Kängsep, Ilpo Sneck ja Jemina Valli.

Varajäsenet valittiin ilman äänestystä

Vuosikokous valitsi myös henkilökohtaiset varajäsenet toimikautensa aloittaville varsinaisille jäsenille. Ehdolla oli viisi henkilöä viiteen jaettavaan paikkaan, joten äänestystä ei tarvittu. Varajäseniksi kaudelle 2023–2024 valittiin **Markus Ruusunen** Länsi-Suomen Mehiläishoitajista (Paula Collan Andersinin varajäsen), **Mikko Hilli** Stadin Tarhaajista ja Hunajafrendeistä (Sanna Kängsepin vj), **Pasi Heinämaa** Lounas-Hämeen Mehiläishoitajista (Jemina Vallin vj), **Pertti Harmaala** Pohjolan Mehiläishoitajista (Ilpo Sneckin vj) sekä vuodeksi **Anu Tanskanen** Karjalan Mehiläishoitajista (Johanna Haijasen vj).

Virpi Aaltonen

JOHTOKUNNAN KOKOONPANO VUONNA 2023

Puheenjohtaja	Rami Heikkilä
Varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Janne Leimi	Sonja Sinisalo
Hannu Luukinen	Timo Rahkola
Johanna Haijanen	Anu Tanskanen
Arja Korhonen	Teija Javanainen
Paula Collan Andersin	Markus Ruusunen
Sanna Kängsep	Mikko Hilli
Ilpo Sneck	Pertti Harmaala
Jemina Valli	Pasi Heinämaa

Hunajan hinta nousussa

SML:n syksyisen hintakyselyn mukaan hunajan hinta on noussut. Tavallisimman pakkauksen eli 450 gramman purkin keskihinta oli nyt 7,04 euroa. Kysely kertoo hunajan suoramyyntihinnoista.

Hunajan yleisin myyntipakkaus pitää pintansa vuodesta toiseen: liiton hintakyselyn vastaajista 70 prosenttia kertoi käyttävänsä ainakin yhtenä pakkauvaihtoehtona 450 gramman pakkausta. Pakkauksen keskihinta oli kyselyn mukaan 7,04 euroa ja mediaanihinta* 7 euroa. Viime vuonna purkin sai ostokassiin keskimäärin 6,69 eurolla, ja sen mediaanihinta oli 6,50 euroa. Keskihinta ylitti itse asiassa ensimmäistä kertaa kyselyn kymmenvuotisessa historiassa seitsemän euroa.

Kyselyn toiseksi suosituin pakkaus, 500 gramman purkki, oli kasvatannut hiukan suosiotaan: 35 prosenttia vastaajista käytti tätä vaihtoehtoa. Pakkauksen keskihinta oli noussut viime vuodesta 37 senttiä 8,89 euroon ja pakkauksen mediaanihinta oli noussut eurolla 9 euroon.

Lähes kaikkien pakkaukokojen hinta noussut

Reilu viidennes vastaajista käytti 350 gramman pakkausta, joka on muun muassa puristepulloille tavallinen koko. Tämänkin pakkauksen hinta oli noussut hiukkasen: keskihinta oli 6,45 € ja mediaanihinta 6,50 €. Pakkauksokona melko suosittuja ovat myös 300 gramman ja 250 gramman purkit. Näistä isomman pakkauksen keskihinta oli noussut 21 sentillä 6,38 euroon. Neljänneskilon purkki sen sijaan oli ainut, jonka hinta oli kyselyn mukaan laskenut reilusti. Nyt se maksoi 4,93 euroa.

Kilon pakkaus on myös yksi tuottajien suosikeista. Kyselyssä sen ilmoitti yhdeksi pakkauvaihtoehtokseen 26 prosenttia vastaajista. Kilon purkin keskihinta oli nyt 15,14 euroa, eli 54 senttiä enemmän kuin viime vuonna.

Kennohunajan hinnoittelu kirjavaa

Kyselyssä 22 vastaajaa kertoi tuottavansa kennohunajaa. Sen tuottajia oli siis suunnilleen saman verran kuin viiden vuoden aikana yleensä on ollut. Valtaosa myyjistä kertoi tuotteensa kilohinnan, jonka keskiarvoksi tuli 34,11 €. Mediaanikilohinta oli 30 €/kg. Kennohunajan keskihintaa on kuitenkin vaikea laskea kovin tarkasti, sillä tuottajat myyvät sitä hyvin eri tavoin: eri kokoisina leikattuina paloina, joita ei välttämättä punnita, hunajan joukkoon purkitettuna tai kokonaisina kehinä, joista saatetaan veloittaa hunajan, vahan ja kehän osuus erikseen. Useampi tarhaaja halusi myös, että kehä palautetaan, kun hunaja on kulutettu tai siirretty omaan astiaan. Kennohunajan hinnoittelu askarruttaa monia tuottajia, ja sen tuotanto ja myynti voisivatkin olla tulevaisuudessa hyvä koulutuksen aihe.

Lajihunajien tuottajia vastaajissa vähän

Lajihunajien myyjiä vastasi kyselyyn vain 10. Eniten oli tarjolla kanervahunajaa, mikä on hyvän kanervavuoden jälkeen tietenkin luonnollista. Sen tavallisin kilohinta oli 27–35 €. Lisäksi myynnissä oli puolukka-, mesikaste-, lehmus-, tattari-, horsma-, voikukka-, mustikka- ja hillasuonhunajaa sekä kevähunajaa. Osa lajihunajista myytiin monikukkahunajan hinnalla, osa taas oli hinnoiteltu hyvinkin vaivan ja korkean laadun mukaan, kuten puolukkahunaja, jonka kilohinnaksi 140 gramman pakkauksessa tuli 85,71 €. Kyselyn kallein hunaja ei kuitenkaan ollut lajihunaja, vaan pientuottajan monikukkahunaja, jonka kilohinta 315 gramman pakkauksessa myytyinä

oli 92 €. Ei siis suinkaan aina pidä paikkaansa, että harrastajat myisivät hunajansa edullisemmin kuin ammattilaiset.

Muovipakkaukset kasvattaneet suosiotaan

Pakkausmateriaaleista muovi oli edelleen suosituin. Nyt se oli kasvattanut hieman suosiotaan viime vuosiin nähden, mitä voi pitää yllättävänä. Muovia vähintään yhtenä pakkauvaihtoehtona käytti 73 prosenttia ja pelkkää muovipakkausta 39 prosenttia vastaajista. Tulos voisi johtua esimerkiksi puristepullon suosion kasvusta. Nyt puristepulloa kertoi käyttävänsä 19 prosenttia vastaajista.

Lasia ainakin jossain pakkauksessa käytti 57 prosenttia ja yksinomaan lasipakkausta 24 prosenttia vastaajista. Lasin suosio oli jonkin verran vähentynyt. Kartonkia käytti nyt ainakin yhtenä pakkauvaihtoehtona 9 prosenttia vastaajista ja pelkkää kartonkia 3 vastaajaa. Kartonkipakkausten käyttö näyttäisikin lisääntyvän, joskin hyvin hitaasti.

Hinta pidetty samana tai nostettu

Kyselyn kommenttiosiossa näkyi sama kuin numero-osuudessa: hinnat oli joko pidetty ennallaan tai niitä oli nostettu. Moni hintansa samana pitänyt kommentoi, että pakkaamoiden hunaja on kaupoissa jopa edullisempää kuin edellisellä vuonna, joten omaa hintaa on vaikea nostaa.

Runsaasti kommentteja oli myös hintojen nostosta, jolle nykyisessä taloustilanteessa on kova paine. ”Nostin hintoja 10 prosenttia, ja toivottavasti myös pakkaajat suostuvat nostamaan hintojaan, jottei hinta jää inflaa-

tiota edeltäviin aikoihin”, kommentoi eräs ammattitarhaaja.

Sama ajatus oli usealla pientarhaajalla: ”Hunajan hintaa pitäisi ehdottomasti nostaa. Pakkaustarvikkeiden, ruokintasokerin, polttoaineen ja hoito- ja pesätarvikkeiden hinnat ovat nousseet merkittävästi, ja tämän pitäisi näkyä myös hunajan hinnassa. Hunajan hinta on jo ennestään liian halpa.”

Vaikka hinnan nostaminen saattaa hirvittää tarhaajaa itseään, asiakkaat saattavat suhtautua asiaa ymmärtäväisesti, kuten eräs sivutoiminen tuottaja kuvailee. ”Olen nostanut hintoja tänä vuonna, koska tuotantokustannukset ja yleinen ruuan hintataso on noussut. Asiakkailta ei ole tullut ollenkaan negatiivista palautetta korotuksesta.”

Virpi Aaltonen

* *Mediaanihinnalla tarkoitetaan hintaa, joka saadaan, kun kaikki hinnat laitetaan jonoon pienimmästä suurimpaan ja valitaan luvuista keskimääräinen.*

Pakkauksen keskihinta 2021 ja 2022

1 kilogramman pakkaus	14,60 € ja 15,14 €
500 gramman pakkaus	8,52 € ja 8,89 €
450 gramman pakkaus	6,69 € ja 7,04 €
350 gramman pakkaus	6,39 € ja 6,45 €
300 gramman pakkaus	6,17 € ja 6,38 €
250 gramman pakkaus	5,89 € ja 4,93 €

KYSELYN TAUSTAA

- SML:n hintakysely toteutettiin nettikyselynä syys-lokakuun vaihteessa. Kyselyyn vastasi 180 tarhaajaa.
- Suurin osa vastaajista oli jälleen pientarhaajia. Enintään kymmenen pesää oli 113 vastaajalla; 11–50 pesää 53 vastaajalla, 50–100 pesää 10 vastaajalla ja yli 100 pesää neljällä vastaajalla.
- Suurin osa vastaajista, 48, ilmoitti myyntialueekseen Uudenmaan. Myös Varsinais-Suomi 22, Pohjois-Pohjanmaa 21 sekä Pohjois-Savo ja Keski-Suomi, 15, olivat hyvin edustettuina. Koko Suomen ilmoitti myyntialueekseen viisi osallistujaa.
- Vastaajista kaikki myivät hunajaa suoraan kuluttajille. Lisäksi 16 prosenttia myi hunajaa kauppoihin ja 13 prosenttia pakkaajille.
- Vastaajista vain viisi oli luomutarhaajia, joten luomun ja tavanomaisesti tuotetun hunajan hintaa ei voitu vertailla.
- **HUOM.** SML ei esitä hintakyselyn tulosten perusteella hunajalle mitään suositushintaa.

Direktiivin muutos turvaa hunajantuotantoa Euroopassa

Hunajadirektiiviä ollaan päivittämässä siten, että erityisesti tuontihunajan alkuperä tulee ilmoittaa pakkauksissa tarkemmin. Muutosten toivotaan parantavan eurooppalaisen hunajan asemaa markkinoilla.

Copa-Cogecan hunajatyöryhmä julkaisi marraskuussa lehdistötiedotteen, jossa se ilmaisee huolensa hunajantuotannon jatkumisesta EU:ssa monen huonon satovuoden jälkeen. Mennyt kesä oli hunajantuotannon kannalta hyvä Euroopan pohjoisosissa, mutta Etelä-Euroopassa kärsittiin vuosikymmenen pahimmasta kuivuudesta. Esimerkiksi Espanjassa hunajasato oli paikoitellen jopa 80 prosenttia heikompi kuin normaalina kesänä.

Hunajan tuotanto on vähentynyt EU:ssa 16 prosenttia vuosina 2015–2020, vaikka pesien määrä on samaan aikaan kasvanut samat 16 prosenttia. Euroopassa myytävän hunajan tukkuhinta on tällä hetkellä 3–5 euroa kilolta. Hunajan tuotantokustannusten nousu aiheuttaa toiminnan jatkumiselle suuria haasteita etenkin huonoilla satoalueilla.

Tällä hetkellä vain 60 prosenttia Euroopassa käytetystä hunajasta on tuotettu EU:ssa. Loput 40 prosenttia tuodaan EU:n ulkopuolelta, erityisesti Kiinasta ja Ukrai-

nasta. Tuonti on lisääntynyt etenkin Ukrainasta vuosien 2016 ja 2021 välillä. Kiinasta tuodun hunajan hinta on laskenut, mutta Ukrainasta tuodun hiukan noussut viiden viime vuoden aikana.

EU:n hunajadirektiiviä on päivitetty tuontihunajan suuren markkinaosuuden takia, ja eurooppalaisten tuottajien vaikean tilanteen vuoksi hunajatyöryhmä haluaa kiirehtiä direktiivin hyväksymistä ja voimaantuloa. Päivitetystä direktiivissä puututaan erityisesti Eurooppaan tuotavan hunajan alkuperämerkintöihin. Uusien pakkausmerkintävaatimusten ansiosta sekä viranomaiset että kuluttajat näkevät paremmin, mistä kaupan hyllyssä oleva tuontihunaja on peräisin. Paremman jäljitettävyyden toivotaan ohjaavan kuluttajia valitsemaan eurooppalaista hunajaa ja parantavan näin eurooppalaisen hunajan asemaa ja hintaa markkinoilla.

Koko tiedote löytyy osoitteesta copa-cogeca.eu/press-releases hakusanalla honey.

Anneli Salonen

Apimondian hunajakilpailussa tiukka seula

Apimondian hunajakilpailun sääntöjä muutettiin tänä vuonna merkittävästi, jotta voittajahunajat olisivat varmasti puhtaita ja korkealaatuisia. Yllättävän moni hunaja putosi kisasta loppumetreillä antibioottijäämien tai väärennösepäilyyn vuoksi.

Apimondian World Beekeeping Awards 2022 -kilpailu pidettiin tänä vuonna elokuussa Istanbulissa, koska kongressi siirrettiin sodan vuoksi Venäjän Ufasta Turkkiin. Edellinen WBA-kilpailu Montrealissa vuonna 2019 oli hunajien osalta katastrofaalinen, koska noin puolet hunajänäytteistä hylättiin kilpailusta. Siksi kilpailun sääntöjä ja prosesseja oli tätä vuotta varten muokattu.

Jokaisen näytteen jäljitettävyyteen kiinnitettiin nyt erityistä huomiota, kilpailukategorioita muutettiin ja laatuhunajille oli määritetty laboratoriorajat. Myös arvosteluohjeet uusittiin ja valittiin uusi kansainvälinen arvioijaraati, jossa oli 42 jäsentä. Ar-

vioijat tekivät työnsä kotimaissaan, joihin kunkin kategorian näytteet lähetettiin. Tällä estettiin tuomareihin kohdistuva painostus kilpailupaikalla. Raadissa mukana ollut tanskalainen **Zofuz Knudsen** kertoi, että hän oli hyvin mielissään kaikista uudistuksista. Knudsen piti tämän vuoden kilpailua kaikkein puhtaimpana ja reilumpana – joskin myös monimutkaisimpana – kaikista niistä kilpailuista, joihin hän on tutustunut.

Hunajat kävivät läpi tutkimusten sarjan

Kilpailuun lähetettiin 156 näytettä 44 eri tuottajalta 21 eri maasta. Tänä

vuonna kilpailussa oli mukana myös yksi suomalainen hunajänäyte – ilmeisesti ensimmäistä kertaa koskaan. Näytteitä arvioitiin kymmenessä eri sarjassa, ja esimerkiksi lajihunajien sarjassa oli näytteitä 29 eri kasvilajista kerätystä hunajasta.

Hunajänäytteistä tutkittiin ensin kosteus, HMF-arvo ja invertaasientsyymimäärä, ja niille tehtiin aistinvarainen arviointi. Sen jälkeen näyt-

Raimo Tervolan horsmahunajalle hopeaa Apimondiassa

Suomalaisen tuottajan lajihunaja sai tunnustusta kovassa seurassa Istanbulissa.

Oululaisen **Raimo Tervolan** horsmahunaja sai Apimondian hunajakilpailun käsittelemättömien lajihunajien sarjassa hopeamitalin, mikä on tiukassa kisassa huikea saavutus. Tervola on pärjännyt aiemmin Suomen paras hunaja -kilpailussa erityisesti puolukkahunajallaan, joka menestyi viime vuonna myös London Honey Awards -kilpailussa. Nyt asiakkaat kuitenkin söivät puolukkahunajan loppuun jo Suomessa, joten Tervola päätti osallistua kisaan horsmalla.

”Jokainenhan horsmahunajaa joskus on saanut, ei se sillä lailla ihmeellistä ole. Mutta ei omaa tuotettaan kannata aliarvioida. Kun muut ovat saaneet maistaa horsmahunajaani, he ovat todenneet sen ihan syötäväksi”, Tervola hymyilee.

Tervola on tietyvästi ensimmäinen suomalainen Apimondian hunajakilpailun osanottaja. Häntä uranuurtajan rooli kansainvälisissä mitteloissa hiukan hämmentää. ”Ehkä minulla sitten on keskimääräistä enemmän kilpailuhenkeä ja aikaa värkkäillä hunajien kanssa”, hän pohtii.

Värkkäilyä kilpaan osallistuminen tosiaan vaati: Tervolan kilpailuhunajan dokumentit katosivat järjestäjiltä pariin otteeseen ja hän oli myös vähällä saada nimiinsä jonkun kuwaitilaisen tohtorin hunajan. Onneksi sekaannuksista selvitettiin, ja oikean tuottajan tiedot pysyivät hopeahunajassa maalarinteipillä kiinni. Raimo Tervola pitää kilpailua kaikkein käänteineen hienona kokemuksena ja kannustaa muitakin tarhaajia osallistumaan. ”Meidän kannattaa antaa arvoa lajihunajillemme ja markkinoida niitä, siten niistä saadaan myös parempi hinta.”

Virpi Aaltonen

Virpi Aaltonen

teet lähetettiin tuomareille eri maihin aistinvaraisesti arvioitavaksi. Mitalin saajat määrättyvät arvioijien antamien pisteiden mukaan, ja siksi samassa sarjassa voi olla useita samanarvoisen mitalin saajia. Mitalipisteille pääsivät hunajat lähetettiin lopuksi vielä antibiootti- ja väärennösanalyysiin.

Hylkäyksiä antibiooteista ja väärennösepäilyistä

Tämän vuoden kilpailussa hylättyjen näytteiden osuus oli 39 prosenttia eli paljon pienempi kuin edellisessä WBA-kilpailussa Kanadan Apimondiassa. Toki määrä on korkea, kun puhutaan maailman parhaista hunajista. Kolme näytettä hylättiin oudon, hunajaan kuulumattoman tuoksun perusteella, seitsemässä näytteessä oli liian korkea vesipitoisuus ja yhdeksän näytteen HMF-arvo ei täyttänyt vaatimuksia. Näytteistä 20 siirrettiin prosessoitujen hunajien sarjaan liian alhaisen invertaasientsyymimäärän takia ja lajihunaja-analyysien perusteella hylättiin myös pari näytettä.

Mitalien saajiksi valittujen hunajien joukosta 16 näytteestä löytyi antibioottijäämiä ja väärennösepäilyjen perusteella hylättiin yli 30 näytettä. Niinpä kilpailussa jäi jakamatta melkoinen määrä mitalia. Koska mitalit jaettiin tuomareiden antamien pisteiden perusteella, myös kultamitaleja jäi jakamatta useassa sarjassa. Lämöllä onnittelemekin **Raimo Tervola**a, jonka horsmahunaja sai käsittelemättömien lajihunajien sarjassa hopeaa 17 pisteellä!

Mukaan kilpailemaan Kööpenhaminaan 2025

Vuoden 2025 Apimondia pidetään Kööpenhaminassa, ja suomalaisilla hunajantuottajilla on hyvä tilaisuus osallistua siellä järjestettävään WBA-kilpailuun. Mahdollisuuksien mukaan SML järjestää ennen vuoden 2024 hunajasatoa koulutustilaisuuksia, joissa valmennetaan tuottajia kilpailua varten.

Tarkempi raportti vuoden 2022 hunajakisasta on Apimondian sivuilla: apimondia.org/latest/apimondia-world-beekeeping-awards-2022-honey-contest

Anneli Salonen

Alkupalojen jälkiruokana tarjottua hedelmälautasta valmistetussa Sanna Kängsep ja Jaana Nikkilä. Hedelmäviipaleiden päälle tuli hunajaa ja koristeeksi siitepölyä. Pöydän toisessa päässä kuhureita puhdistavasta ryhmästä näkyvissä Kaija Tunkkari.

Kouluttajat harjoittelivat kokkausta mehiläistuotteista

Syksyn kouluttajakoulutuksessa kehitettiin alan koulutusmateriaaleja sekä harjoitettiin käytännön taitoja niin keittiössä kuin ensiapukouluttajan johdolla.

SML:n kouluttajakoulutuksessa Juupajoella oli luentojen lisäksi ohjelmassa runsaasti käytännön tekemistä. Viikonlopun aikana testattiin selän tukemiseen tarkoitettuja apuvälineitä, kasvitietämystä, lajihunajien tunnistusta ja hunajan kosteusmittarin toimivuutta. Lauantai-iltapäivän aktiivisin osa oli erilaisten mehiläistuotteiden käyttö ruoanvalmistuksessa. Osallistujat valmistivat kokki **Ari Häkkinen** ohjauksessa itselleen hienon päivällisen, jonka jokaisessa ruokalajissa oli hunajaa, kuhnuritoukkia, siitepölyä tai propolista.

Peruskursseille kaivataan lisää käytännön harjoittelua

Mehiläishoidon peruskurssit puhuttavat kouluttajia kaikissa kokoontumisissa. Webinaarit ja teorialuennot ovat tärkeitä, mutta erittäin tärkeää on myös oppia asiat käytännössä. Korona vaikeutti parin vuoden ajan lähitapaamisia, mutta nyt niiden osuutta peruskursseista pitäisi lisätä. Mehiläishoitajan oppipolku peruskurssin kautta harrastelijaksi on välttämätön askel matkalla ammattitarhaajaksi. Joillakin askel on lyhyempi ja joillakin hieman pidempi. Ryhmätöissä paranneltiin koulutusmateriaaleja sillä ajatuksella, että kouluttajan aikaa vapautuu enemmän käytännön opetukseen. Jokainen uusi aloittaja on saatava kouluttajien ja mahdollisten tutoreiden ohjaukseen.

Huomiota omaan ja opiskelijoiden terveyteen

Selän kunnosta huolehtiminen ja sen tukeminen on erittäin tärkeää mehiläistarhaajan raskaissa töissä. Keskivartalon lihakset tulee ensisijaisesti pitää hyvässä kunnossa, mutta apuvälineitäkin on tarvittaessa saatavilla. **Minna Laine** Meditas Oy:stä esitteli kouluttajille uudenlaisia ulkoisia selän tukivälineitä ja niiden käyttöä. Välineitä pääsi myös kokeilemaan itse. Apuvälineiden kokeilemiseen on mahdollisuus myös tulevilla Talvipäivillä, kannattaa käyttää tilaisuus hyväksi.

Peruskursseilla kouluttajilla on ohjauksessaan ryhmä henkilöitä, joiden mahdollisista allergioista hänellä ei ole tietoa. Kouluttajan täytyykin tietää, mitä tehdään, jos joku opiskelijoista saa vakavan allergisen reaktion. Mehiläistarhaajan työssä myös tapaturmat ovat aina mahdollisia. Tarhaaja kantaa usein raskaita laatikoita epätasaisella alustalla, ja tavallisessa tarhatyöskentelyssäkin on omat tapaturmariskinsä. Siksi **Unto Tuukkanen** Suomen Ensiapukoulutuksesta oli koulutuksessa puhumassa ensiapuasioista.

Maritta Martikkala, teksti ja kuva

Miten parantaa mehiläistalouden tuottavuutta?

Lumi Drozzin selvitti pro gradu -työssään, mitä suomalaiset tarhaajat ajattelevat mehiläistalouden tuottavuuden kehittämisestä. Tutkimuksen mukaan huolella suunniteltu brändi, uudet teknologiset ratkaisut ja hunajan myynti ulkomaille voisivat ainakin olla ratkaisuja tuottavuuden parantamiseen.

Mehiläiset ovat kiinnostaneet koko kansaa kasvavissa määrin viime aikoina. Mielenkiinto ei ole rajoittunut Pelasta pörriäinen -kampanjaan tai maatalouden ja luonnontieteiden parissa toimiviin ammattilaisiin vaan myös talouden asiantuntijat ovat kiinnittäneet aiheeseen entistä enemmän huomiota. Onhan mehiläistarhauksella suuri rooli ruoan omavaraisuuden takaamisessa, ja sen tuottama pölytys on mitattavissa rahallisena arvona.

Selvitin pari vuotta sitten Estonian Business Schoolille tehdystä lopputyöstäni pölytyspalvelun kaupallisia mahdollisuuksia (Mehiläinen 5/2020). Nyt rajasin pro gradu -työni tiukasti hunajan hinnan ja tuottavuuden tutkimiseen. Työn pohjana oli haastattelututkimus, johon pyysin mukaan sekä mehiläistarhauksen ammattilaisia että harrastajia. Tarkoituksena oli selvittää, miten eri mittakaavan mehiläistarhaajat näkevät toimintansa kannattavuuden ja liiketoiminnan kehittämisen näkökulmasta. Yhteensä haastattelin 15:tä tarhaajaa, joista seitsemän oli kokopäiväisiä ammattitarhaajia.

Haastattelujen lisäksi tein kattavan kirjallisuuskatsauksen aiheesta. Ulkomailla mehiläistaloutta ja mehiläistarhauksen tuottavuutta on tutkittu paljonkin. Haasteena kuitenkin on, että tutkimukset ovat yksityiskohtaisia ja kertovat lähinnä tutkijoiden kotimaiden tilanteista. Yleistä tietoa ei ainakaan vielä ole olemassa kansainvälisellä tasolla.

Tarhaajilla sama käsitys tuottavuuden jarruista

Tutkimuksessani nousi esille neljä pääaihetta: mehiläistarhauksen käy-

tännöt ja toimenpiteet, tarhaajien välineet ja työkalut, rahalliset investoinnit mehiläisliiketoimintaan sekä tarhaajien, viljelijöiden ja kuluttajien koulutustaso. Näillä osa-alueilla tarhaajat kokevat voivansa vaikuttaa eniten oman liiketoimintansa tuottavuuteen, ja näillä alueilla myös aiempi tutkimustyö on löytänyt lupaavimman kehityspotentialin muualla maailmassa.

Tietyt ennakkoluulot murtuivat jo aikaisessa vaiheessa tutkimusta. Yllättävää oli esimerkiksi se, että riippumatta toiminnan laajuudesta kaikki tarhaajat tunnustivat samat kannattavuutta rajoittavat tekijät. Harrastelijat, sivutoimiset ja täysipäiväiset tarhaajat ovat siis hyvin yksimielisiä siitä, mikä alan kannattavuutta ja liiketoiminnan kehitystä hidastaa, jarruttaa tai jopa estää. Toinen merkittävä huomio oli se, että loisten ja sairauksien ehkäisemisen koetaan vievän paljon tarhaajan aikaa, mutta se ei kuitenkaan ole tuottavuutta ajatellen suurin haaste.

Kaikki haastatellut tarhaajat olivat hyvin tietoisia oman toimintansa tuottavuuden edistäjistä ja jarruista. Monilla on myös selkeä suunnitelma siitä, miten he voisivat kasvattaa omaa toimintaansa. Suurin ongel-

ma on kuitenkin investoitavan käteisen puute. Sama syy nousi esiin kerta toisensa jälkeen: kaikkea on kokeiltu toiminnan tehostamiseksi, mutta hunajasta saatava myyntivoitto ei riitä nykyisen toiminnan kasvattamiseen.

Kehitystä brändeihin, teknologiaan ja vientiin

Tutkimuksen lopputuloksista voidaan vetää johtopäätöksiä siitä, mihin alan yleistä kehitystä olisi suunnattava. Mehiläistarhaajan oma brändi korostuu tulevaisuudessa entistä enemmän. Kuluttajia miellyttävä ja persoonallinen tarina, visuaalinen ilme ja tuottajan arvot voivat kasvattaa lähihunajan houkuttelevuutta kaupan hyllyillä. Uuden teknologian hyödyntäminen voi sekä tehostaa tarhaustoimintaa entisestään että luoda täysin uutta tarjontaa datatalouden markkinoilla.

Näiden lisäksi Suomen maine ulkomailla on huippuluokkaa, ja erityisesti suomalaiset elintarvikkeet mielletään muualla Euroopassa ja Aasiassa laadukkaiksi. Kansainvälisen toiminnan kehittäminen on siis hyvin varteenotettava tapa kasvattaa kysyntää ja toiminnan tuottavuutta.

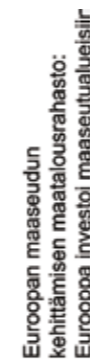
Lumi Drozzin

Lue lisää: Kirjoituksen pohjana oleva pro gradu -työ "Profitability as a critical indicator for the development of Finnish beekeeping" löytyy sähköisessä muodossa osoitteesta lujeja.ee/record/2034453

Laura Hampulla

Lisää KOTIMAISIA PÖLYTTÄJIÄ puutarhaviljelmille

Syksyllä alkaneessa hankkeessa kartoitetaan kotimaisen kimalaiskasvatuksen mahdollisuuksia ja kehitetään käytäntöjä, joilla tarhamehiläiset pärjäisivät paremmin pölytystöissä kasvihuoneissa ja kasvutunneissa.

SML:ssä käynnistyi lokakuussa Kotimaisia pölyttäjiä kaupallisille puutarhaviljelmille -hanke, jolla pyritään lisäämään kotimaisten mehiläisten ja kimalaisten käyttöä kasvihuoneissa ja tunneliviljelmillä. Hanke kestää kaksi vuotta, ja se toteutetaan European innovation partnership -rahoituksen (EIP) avulla. Hankkeen päätoteuttaja on Suomen Mehiläishoitajain Liitto ja osatoteuttaja Luonnonvarakeskus.

Kotimaisia pölyttäjiä kaivataan lisää

Paljolti hyönteispölytykseen nojauksessa marjanviljelyssä ollaan siirtymässä avomaalta yhä enemmän tunneliviljelyyn: tunnelialat ovat yli viisinkertaistuneet 2015–2021, ja trendin odotetaan jatkuvan. Myös kasvihuoneissa viljellään runsaasti hyönteispölytteisiä vihanneksia ja marjoja. Esimerkiksi kaupallinen tomaatinviljely tapahtuu pääosin kasvihuoneissa, ja mansikankasvatuksessa on siirrytty avomaalta entistä enemmän kasvihuoneisiin.

Tarhamehiläisiä käytetään pölyttäjinä pääsääntöisesti avomaaviljelmillä. Joitain lupaavia pölytyskokeiluja on tehty myös kasvihuoneissa, mutta haasteitakin on ollut. Yksi suurimmista haasteista on yhteiskuntien vuosi-rytmin ajoittaminen kasvihuoneen viljelykiertoon. Kasvihuone- ja tunneliviljelmien pääasiallisia pölyttäjiä ovatkin kimalaiset, joiden pesiä tuodaan Suomeen vuosittain noin 10 000 kappaletta muualta Euroopasta. Runsastuva kimalaisten tuonti herättää kuitenkin huolta. Tuontikimalaisten pelätään levittävän tauteja luonnonpölyttäjiin, valtaavan niiden elinympäristöt ja pahimmillaan romahduttavan luonnonpopulaatioita. Tuontikimalaiset ovat Suomen luonnolle alun perin

vieraita kontukimalaisia (*Bombus terrestris*), jotka ovat kuitenkin jo levinneet laajalle.

Tavoitteena tuottaa uusia innovaatioita ja toimintatapoja

Kotimaisia pölyttäjiä kaupallisille puutarhaviljelmille -hanke etenee kahden työpaketin avulla. Ensimmäisessä luodaan käytäntöjä, joilla edistetään mehiläisten käyttöä kasvihuoneissa ja kasvutunneissa. Tehtävä voi vaatia uusien talveutus- ja kalustoratkaisujen sekä kasvihuoneisiin ja kasvutunneihin soveltuviin hoito- ja toimintatapojen kehittämistä.

Toisessa paketissa perehdytään kotimaisten kimalaisten kasvattamiseen. Kimalaiskasvatusta ei Suomessa vielä ole kaupallisessa mittakaavassa,

joten hanke mahdollistaa meillä uudenlaista liiketoimintaa ja torjuu samalla tuontikimalaisten aiheuttamia uhkia luonnolle. Aluksi hankkeessa selvitetään kasvatukseen ja pölytystyöhön soveltuvat kimalaislajit kokeilemalla erilaisia kasvatusmenetelmiä ja tutkimalla pölytyskokeiden avulla kimalaisten toimintaa kasvihuoneissa ja kasvutunneissa. Lopuksi luodaan ohjeet ja kannattavuuslaskelmat niin kimalaisten kasvattajille, mehiläisiä pölytystyöhön tarjoaville tarhaajille kuin puutarha-alan yrityksillekin.

Anna-Maria Borshagovski

Lisätieto: hunaja.net/liitto/hankkeet/kotimaisia-polyttajia-kaupalliselle-puutarhaviljelmille-hanke/ tai: [facebook.com/groups/kpkphanke](https://www.facebook.com/groups/kpkphanke)

Biologi, mehiläishoitaja – ja tuore projektipäällikkö

Pienenä tyttönä viihdytin itseäni ajatuksella, että teeheeni lusikoima hunaja olisikin omien mehiläisten tuottamaa. Haave jäi tekemään hiljaista työtäni mieleni perukoille. Kun biologiaa opiskellessani eteeni osui tilaisuus käydä mehiläishoidon peruskurssi, en empinyt ilmoittautua mukaan. Kurssi johti kahden mehiläispesän hankintaan, ja kun valmistuin filosofian tohtoriksi, jatkoin mehiläisten hoitoa ja opiskelin yrittäjyyttä. Minut kuitenkin pysäytti SML:n ilmoitus uudesta hankkeesta, jolle etsittiin projektipäällikköä. Hankkeessa kutkutti erityisesti sen monipuolisuus ja kunnianhimoiset tavoitteet, joilla voisi olla positiivisia ja kauaskantoisia vaikutuksia. Päätin hakea paikkaa, ja tässä sitä ollaan. Kääritään siis hihat ja ruvetaan hommiin!

Terveisin Anna-Maria Borshagovski, Kotimaisia pölyttäjiä kaupallisille puutarhaviljelmille- hankkeen projektipäällikkö.

More than honey: Mitä koulutushankkeesta jäi käteen?

Lokakuussa päättyneessä More than honey -hankkeessa tarjottiin koulutusta erityisesti apituotteiden tuotantoon sekä emonkasvatukseen ja jalostukseen. Osallistujamäärien ja palautteen perusteella hanke onnistui hyvin, ja siitä jäi runsaasti materiaalia tarhaajien käyttöön.

SML:n toteuttama More than honey – Muutakin kuin hunajaa -koulutushanke päätettiin lokakuun 2022 lopussa. Hanke kesti neljä vuotta suunnitellun kahden ja puolen vuoden sijaan. Hankkeen pidentyminen johtui koronaepidemiasta, joka esti pitkään lähikoulutukset ja opintomatkat ulkomaille.

Hankkeessa pystyttiin kuitenkin toteuttamaan suunniteltua enemmän koulutuksia, ja niihin osallistuneiden määrä oli paljon odotettua suurempi. *Tulevaisuuden suomalainen mehiläinen* -työpaketissa toteutettiin kuusi lähikoulutuspäivää ja yksi webinaari. *Mehiläispesän tuotteiden hyödyntämisen lisääminen* -työpaketissa järjestettiin 13 lähikoulutuspäivää ja 12 webinaaria. Tarkempi lista pidetyistä koulutuksista löytyy hankkeen nettisivuilta. Hankkeen koulutuksiin osallistuttiin kaikkiaan 632 kertaa 382:n eri vierailijan voimin. Webinaareihin osallistui yli 600 henkilöä. Hankkeesta tiedotettiin SML:n viestintäkanavien lisäksi hankkeen omassa uutiskirjeessä, jolla oli yli 300 vastaanottajaa.

Koottua tietoa kannattaa hyödyntää jatkossakin

Hankkeessa tuotettiin paljon oppimateriaaleja, joita voi hyödyntää itseopiskelussa, erilaisissa koulutuksissa tai yhdistysten kokouksissa keskustelun avaajina. Hankkeen kahdeksan opetusvideota ja niiden ruotsinkieliset käännökset löytyvät SML:n nettisivuilta, samoin kuin 26 eri aiheesta laadittua oppimateriaalia tai ohjetta sekä opintomatkojen

Hankkeessa tehty mehiläispesän tuotteiden keräämistä ja käsittelyä koskeva vihkonen on saatavana SML:n toimistolta

raportit. Suurin osa hankkeen lähikoulutuksissa pidetyistä luennoista ja kaikki webinaarit nauhoitettiin. Nauhoituksia voi tiedustella **Anneli Saloselta**.

Hankkeen aikana pyrimme kokemaan muutamia toimintaryhmiä eri aiheista. Mehiläismyrkyt kerääjät perustivat FB-ryhmän, ja myrkyt kerääjille kerättiin tietoa eri mehiläisrotujen kasvattajista, ja heistä pyrittiin muodostamaan roturyhmiä. Myös kosmetiikkakoulutuksen jälkeen syntyi FB-ryhmä, jonka pohjalta alkanut yhteistyö jatkuu osittain edelleen yritysmuotoisena. Orastavaa yhteistyötä on alkanut emonkasvatuksessakin. Ryhmiä toiminnan jatkuminen niiden kokouksen jälkeen kuitenkin mietityttää. Tuntuu, että ryhmällä pitäisi olla vetäjä, joka edistäisi toimintaa. Alkuperäinen ajatus oli, että ryhmät toimisivat ilman SML:n vetoapua.

Työpajat, yritysvierailut ja matkat parasta antia

Epidemian aiheuttama kokoontumis- ja ulkomaanmatkojen estyminen pitkittivät hankkeen toteut-

tamista. Erityisesti harmitti Romanian-opintomatkan peruuntuminen. Toisaalta epidemian vuoksi webinaarityökalu otettiin koulutuskäyttöön, mikä antoi toteutukseen uusia mahdollisuuksia ja lisäsi huomattavasti koulutuksiin osallistuneiden määrää.

Osallistujat kokivat antoisiksi erityisesti hankkeen aikana toteutetut työpajat (kosmetiikka ja apituotteet) ja yritysvierailut sekä luonnollisesti opintomatkat ulkomaille. Hankkeen päätteeksi tehdyssä palautekyselyssä useat vastaajat totesivat, että he saavat hankkeen koulutusten ansios- ta muiden pesäntuotteiden myynnistä lisätuloa tai ovat pystyneet parantamaan yrityksensä kannattavuutta tai laajentaneet yrityksensä toimintaa. Myös uusia tuotteita ja liiketoimintamuotoja on syntynyt, vientimahdollisuuksia selvitetty ja yksi uusi yritys perustettu. Palautekyselyn koon- ti löytyy loppuraportista hankkeen nettisivuilta. Hankkeesta saatua hyö- tyä kuvaa ehkä parhaiten erään palautekyselyyn vastanneen kommentti: ”Koulutushankkeen merkitys näkyy paremmin myöhemmässä toiminnassa, kunhan ideat jalostuvat.”

Kiitämme hankkeen onnistumisesta kaikkia sen koulutuksiin osallistuneita sekä hankkeen rahoittajia, Euroopan maaseuturahastoa ja Lahden ELY-keskuksen työntekijöitä.

Hankkeen materiaalit tallessa nettisivuilla

Suuri osa hankkeesta tehdyistä materiaaleista, lista hankkeen aikana pidetyistä koulutuksista, opintomatkaraportit sekä emonkasvatukseen ja jalostukseen liittyvät materiaalit löytyvät hankkeen nettisivuilta: hunaja.net/liitto/hankeet/more-than-honey-hanke. Materiaali on jaoteltu aiheen mukaan otsikoiden alle sivun oikeaan laitaan.

Muiden pesäntuotteiden keräämiseen ja käsittelyyn liittyvät materiaalit löytyvät kunkin tuotteen kohdalta: hunaja.net/mehiläistarhaus/hunajan- ja-muiden-mehiläistuotteiden-tuotanto/maat-mehiläistuotteet

Anneli Salonen

Karhukannan hoitosuunnitelma vihdoin päivitetty

Karhukannan hoitosuunnitelman päivitys saatiin viimeisteltyä kesällä 2022. Karhuvahingot ja tarhojen suojaamiseen tarkoitetut sähköpaimenaidat korvataan mehiläishoitajille samoin kuin ennenkin.

Karhukannan hoitosuunnitelma on maa- ja metsätalousministeriön suurpetopolitiikan kehittämisen ohjenuoraksi tehty suunnitelma. Sillä ohjataan karhujen suojelua, karhukannan kehitystä sekä kannanhoidollista karhunmetsästystä Suomessa. Ensimmäinen karhukannan hoitosuunnitelma on tehty 2007 ja nykyistä päivitystä on valmisteltu vuodesta 2016 alkaen. Valmistelun ovat tehneet Suomen riistakeskus ja Luonnonvarakeskus yhteistyönä.

Suunnitelmaluonnos oli lausunnoilla jo vuonna 2017, mutta kesällä 2022 se vihdoin viimeisteltiin maa- ja metsätalousministeriön virkamiestyönä. Kesäkuun viimeistelykokouksessa kuultiin myös sidosryhmiä. SML kommentoi luonnosta aikanaan vuonna 2017, ja kesän kokoukseen osallistuivat karhuvaliokunnan puheenjohtaja **Janne Leimi** ja mehiläishoidon neuvoja **Maritta Martikkala**.

Korvauskäytännöt säilyvät ennallaan

Hoitosuunnitelmassa pyritään soveltamaan yhteen toisaalta karhujen elinalueilla asuvien ja toimivien kansalaisten tarpeet ja toisaalta karhukannan suojelun tarpeet. Pää tavoitteita ovat karhun suotuisan suojelutason säilyttäminen ja karhukannan ihmisarvuuden ylläpitäminen.

Suotuisa suojelutaso tarkoittaa sitä, että karhukannan elinvoimaisuus turvataan ja samalla otetaan huomioon karhun elinalueilla asuvien kansalaisten tarpeet ja näkemykset. Suunnitelman toimilla pyritään turvaamaan elinvoimainen karhukanta osana suomalaista luontoa ja ekosysteemiä, mahdollistamaan karhujen kestävä kannanhoidollinen metsästys sekä vastaamaan poro- ja kotielänva-

hinkojen aiheuttamiin taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin. Lisäksi suunnitelma vastaa karhun suojelua koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.

Karhujen aiheuttamien vahinkojen ja niiden ennaltaehkäisy korvauskäytäntöihin ei ole tehty päivityksessä muutoksia. Ensisijainen ennaltaehkäisevä toimenpide mehiläistarhoilla on tarhan suojaaminen sähköpaimenaidalla. Koska ennaltaehkäisevän toimenpiteen hyöty on moninkertainen karhun aiheuttamien vahinkojen kustannuksiin verrattuna, suojauksen korvaaminen on järkevää myös valtion kannalta.

Karhukannan suuruus ja kannanhoidollinen metsästys

Hoitosuunnitelmassa tarkastellaan karhun kannanhoidollista metsästystä monelta kannalta. Karhukanta on hoitosuunnitelman mukaan vahvistunut Suomen EU-jäsenyyden aikana noin 800 yksilöstä noin 2 700 yksilöön. Karhukannan elinvoimaisuutta arvioidaan myös IUCN:n uhanalaisuusarvioinnilla, jonka mukaan karhu on arvioitu luokkaan silmälläpidettävä (NT). Huolimatta kanta- ja uhanalaisuusarvioista karhu on kuitenkin EU-direktiivin mukaan edelleen Suomessa tiukasti suojeltu laji.

Karhukannan hoitosuunnitelman mukaan Suomen karhukanta on niin suuri, ettei pelkää vahinkoa tai turvallisuusuhkaa aiheuttavien yksilöiden poistamisella voida hallita kasvavan karhukannan aiheuttamia sosiaalisia, taloudellisia tai ekologisia ongelmia. Siksi Suomessa on säädelty karhukantaa luontodirektiivin 16. artiklan 1. kohdan e-alakohdan nojalla (viite 1). Säätelyn tarkoitus on kannanhoidollinen, ja se on pantu täytäntöön metsästyslain 41. §:n 3. momentissa.

Kannanhoidollisella karhunmetsästyksellä pyritään:

- Ylläpitämään karhun ihmisarvuutta, mikä vähentää mahdollisia konflikteja.
- Rajoittamaan kannan kasvunopeutta alueilla, joilla karhuja on harvassa tai jonne karhu on vasta palaamassa, jotta voidaan varmistaa lajiin sopeutuminen ja siten sen hyväksyttävyyttä.
- Säilyttämään karhujen tiheys sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti hyväksyttävällä tasolla.

Uutena teemana monilajinen kannanhoito

Kannanhoitosuunnitelmassa on otettu uutena asiana mukaan monilajinen kannanhoito. Sen mukaan kannanhoidossa ja sen suunnittelussa huomioidaan myös suurpetojen ja niiden saaliseläinten välinen vuorovaikutus. Karhu käyttää ravinnokseen hirvieläinten vassoja, mikä vaikuttaa tiheän karhukannan alueella hirvi- ja peurakantaan. Lisäksi pyritään huomioimaan muut suurpedot ja niiden keskinäinen vuorovaikutus.

Hoitosuunnitelmassa tarkastellaan myös kysymyksiä karhujen ihmisarvuuden ylläpidosta sekä karhujen houkutteluruokintaa kuvaushaaskoilla ja yksittäisten henkilöiden pitämällä ruokintapaikoilla. Suunnitelman mukaan tutkimusta suurpetojen säännöllisen ruokinnan vaikutuksista jatketaan. Lisäksi käynnistetään laajapohjainen tutkimushanke, jossa selvitetään yksityis- ja matkailukäytössä olevien ruokintapaikkojen vaikutuksia, laaditaan niille ohjeistuksia ja selvitetään tarvetta säädellä niiden toimintaa.

Maritta Martikkala

Viite 1: Suomen karhukannan hoitosuunnitelma: urn.fi/RN:ISBN:978-952-366-372-5

Juhlaseminaarissa puhuttiin tumman mehiläisen suojelusta

Suomen tumman mehiläisen hoitajien yhdistys juhlisti viiden vuoden taivaltaan lokakuussa Naantalissa. Juhlaseminaarin ohjelmassa oli painavaa tieteellistä asiaa muun muassa jalostuksesta, geenipankkitoiminnasta sekä maatiislajien suojelusta.

Pohjolan tumman mehiläisen (*Apis mellifera mellifera*) geeniperimän säilyttämisestä ja hoitotekniikasta kiinnostuneet mehiläistarhaajat perustivat Suomen tumman mehiläisen hoitajien yhdistyksen vuonna 2017. Rodun suojelutyötä oli tuolloin tehty Suomessa jo pitkään. Aktiiviset tarhaajat olivat lisäksi osallistuneet alan kansainvälisen SICAMM-järjestön kokouksiin sekä pohjoismaisten tumman mehiläisen yhdistysten suojelutoimintaan, kuten ruotsalaisten NordBi-projektiin. Vuonna 2018 Suomen tumman mehiläisen hoitajien yhdistys järjesti yhdessä SML:n kanssa kansainvälisen, korkeatasoisen SICAMM-kongressin.

Seminaarissa jaettiin Lassi Kaukolle (ylh.) ja Jorma Taipaleenmäelle (alh.) kunniakirjat tunnustukseksi pitkäaikaisesta työstä tumman mehiläisen hyväksi. Lassi Kauko sai myös nyt ensimmäistä kertaa jaetun Aimo Nurminen -kiertopalkinnon, joka annetaan jatkossa viideksi vuodeksi kerrallaan tumman mehiläisen suojelutyötä edistäneelle henkilölle.

Geenianalysit tärkeitä rodun säilyttämistyössä

Juhlaseminaarin ensimmäinen esiintyjä oli SICAMM-järjestön puheenjohtaja ja Apigenixin tutkija **Gabriele Soland** Sveitsistä. Hänen esityksessään käytiin kattavasti läpi uhanalaisien rotujen ja kantojen säilyttämiseen liittyviä tekijöitä ja toimia sekä tutkimustuloksia. Soland totesi, että uhanalaisen rodun säilyttäminen ja jalostaminen voivat olla ristiriidassa keskenään. Jos säilytettävää rotua tai kantaa on vähän, ensin tulee säilyttää ja vasta sitten jalostaa. Mitä laajempi kanta on lähtötilanteessa, sitä helpompaa jalostustyö on.

Monin paikoin muut rodut ovat uhanneet ja uhkaavat syrjäyttää tumman mehiläisen kantoja. Jos jalostusperusteena ovat vain hyvät ominaisuudet, arvokasta geeniperimää katoaa. Solandin mukaan ensimmäinen ja tärkein asia risteymien välttämässä on puhdasparituspaikka. Jos paikasta ei ole varma, ei kannata edes aloittaa toimintaa, vaan turvautua keinosiemennykseen.

Puhdasparituksen varmuus on lä-

hellä sataa prosenttia, kun etäisyys muista mehiläisistä on 10 kilometriä. Solandin mukaan kahden kilometrin vesimatka ei välttämättä riitä puhdasparitukseen, sillä emot voivat lentää kauas, vaikka kuhnurit eivät lentäisikään. Jatkuva testaaminen geenianalyyysien avulla saattaa olla välttämätöntä, jotta paritusalueen varmuudesta saa hyvän kuvan.

Suljetun populaation säilyttäminen

Uhanalainen mehiläisrotu tai -kanta on Euroopassa yleensä pieni, eristynyt populaatio. Säilyttämisen suunnittelu lähtee paritustarhan varmistamisesta. Sitten tarvitaan kontrolloidut kuhnuripesät ja kantaemot, ja seuraavaksi on tehtävä paritusstrategia. Olennainen osa strategiaa on kantaemojen kirjaaminen ja rekisteri.

Sveitsissä tummien mehiläisten yhdistys hoitaa kantaemojen rekisteriä. Polveutumiskirja lähetetään ministeriöön, josta voi saada jalostukseen myös tukea. Emoista ja niiden tyttäristä täytyy olla lisäksi Beebreed.eu-järjestelmän arvostelu. Kirjanpito, polveutumisen seuranta ja rekisteri ovat perustyökaluja. Kirjanpidosta tulee löytyä kaikki tiedot emoista, kuhnuripesistä, paritustarhoista ja polveutumisesta.

Sukusiitos on suuri riski pienen populaation säilyttämisessä. Joskus ulkopuolinen materiaali on välttämätöntä, mutta se on aina ensin huolellisesti testattava geenianalyysin. Apigenixiltä voi saada apua ja neuvontaa sukusiitoksen välttämisen suunnitteluun.

Geenipankki tummalle mehiläiselle

Mehiläisiä on tarhattu Suomessa jo 260 vuotta sitten. Tuolloin Pohjois-Euroopassa tarhattiin nimenomaan tummia mehiläisiä, mutta sittemmin paikalliset rodut ja kannat ovat saaneet väistyä. Luken koordinoimaa kansallista geenivaraohjelmaa johtavan **Juha Kantasen** mukaan ne olisi kuitenkin tärkeää säi-

lyttää. Hän kertoi seminaarissa geenivaraohjelmasta ja tumman mehiläisen geenimateriaalin säilytyksestä.

Apis mellifera mellifera on jo mainittu kansallisessa eläingenivaraohjelmassa huomioitavien eläinlajien listalla. Kantanen esitteli tumman mehiläisen säilytyksen prosessikaavion ja lähiajan toimenpiteitä. Ensi kesäälle on suunniteltu tumman mehiläisen sperman keräämistä ja pakastamista, jolloin geenipankki pääsee toden teolla alkuun. Suojelutyötä suunnitellaan tehtäväksi erityisesti luonnonsuojelualueilla. Juha Kantanen ehdotti, että nyt tulisi nimetä geenipankitustyöryhmä, joka voisi alkaa suunnitella ja tehdä käytännön työtä.

Ruotsin mustalle mehiläiselle pelastusohjelma jo 1982

Mustan mehiläisen vaiheista Ruotsissa kertoi **Ingvar Arvidsson**, joka

on alusta saakka ollut suojelutyössä erittäin aktiivinen hahmo. Arvidsson on hoitanut pitkään myös Lurön saarella sijaitsevaa paritustarhaa, jolla parituu nykyisin noin 1 000 emoa vuosittain.

Ruotsissa tumman mehiläisen historia on hyvin samankaltainen kuin Suomessa. Paikallisen mehiläisrodun arvostus oli 1950-luvulla heikkoa, ja emoja, lähinnä italialaisia, tuotiin maahan runsaasti. Tummia mehiläisiä pidettiin ongelmana varsinkin sekarotuisien mehiläisten ärhäkkyyden vuoksi, ja siksi pohjoismaisista mehiläisistä haluttiin eroon. Tämä johti rodun nopeaan vähenemiseen – Suomessa lähes täydelliseen katoamiseen.

Pelastusoperaation alkukartoituksessa Ruotsista löytyi noin 150 tummien mehiläisten yhteiskuntaa ja myöhemmin lisää. Puhdasparitustarhauksen tulokset eivät aluksi olleet kovin hyviä, koska kuhnurikanta oli

heikkoa. Kuhnurikantoja kuitenkin valikoitiin huolellisesti, ja nyt etenkin herkkyys kalkkisikiöön on saatu hyvin hallintaan. Mustat mehiläiset ovat säyseitä ja moni paritusaseman vierailija on joutunut muuttamaan ennakkokäsitystään niiden luonteesta. Lopuksi Ingvar Arvidsson totesi, että Ruotsissa on tehty työtä 32 vuotta, mutta vielä ei ole valmiita.

Suojelu näkyy markkinoinnissa

Mustan mehiläisen hunajalle on nykyään oma etiketti, jossa suojelutyö tuodaan selkeästi esille. Etiketin käyttäjät löytyvät Suomen tumman mehiläisen hoitajien nettisivuilta. Etikettistä ja sen historiasta kuultiin puheenjohtaja **Lassi Kaukon** ja sihteeri **Johanna Haijase**n esityksessä.

Maritta Martikala,
teksti ja kuvat

Tumma mehiläinen kilpaili Lontoossa

Suomen tumman mehiläisen hoitajien yhdistys osallistui Lontoon National Honey Show'n kilpailun taidesarjaan uudella kiertopalkinnollaan. Mehiläisveistos pärjäsikin hienosti, ja hieno oli tapahtuma jälleen muutenkin.

Lontoossa järjestettiin 27.–29.10. National Honey Show -tapahtuma jo 91. kerran. Tapahtumaan kuuluu luentoja, työpajoja, myyntialue sekä hunaja- ja mehiläistuotekilpailu. Esherin laukkaradan päärakennuksessa pidetyn tapahtuman pääluennoitsija oli Apimondian puheenjohtaja **Jeff Pettis** Yhdysvalloista.

Suomen Tumman Mehiläisen Hoitajien yhdistys osallistui tänä vuonna tapahtuman *Taiteellinen esine mehiläisestä tai mehiläishoidosta* -kilpailusarjaan. Kilpailuun osallistuttiin Tumma mehiläinen -nimisellä veistoksella, joka teetettiin tänä vuonna yhdistyksen Aimo Nurminen -kiertopalkinnoksi. Palkinto jaetaan viiden vuoden välein henkilölle, joka on edistänyt tumman mehiläisen suojelua ja kasvatusta Suomessa. Ensimmäiseksi palkinnon saajaksi valittiin **Lassi Kauko**. Taiteilija **Harri Larjaston** mehiläisveistos sijoittui Lontoon kilpailussa 5. sijalle ja sai erikoismaininnan.

National Honey Show'n ohjelmaan kuului yli 50 mehiläishoiton liittyvää kurssia sekä eritasoisia luentoja, joiden kohderyhmä vaihteli aloittelijoista päätoimisiin tarhaajiin. Tapahtuman myyntialueella oli myös runsaasti erilaista toimintaa. Esittäytymässä oli esimerkiksi

Maritta Martikala

Taiteilija **Harri Larjosto** on valmistanut Tumman mehiläisen kotipihaltaan kaatamastaan haavasta. Sen tuntosarvet ja jalat on tehty kesämökiltä kerätyistä kuivista katajan oksista ja siivet hiottu koivuvanerista.

National Bee Unit, joka tutkii kesän aikana mehiläishoitajien tautiepäilyjä tai tulee etsimään aasianherhiläisen pesiä, jos herhiläisiä on tavattu alueella. Samoin paikalla oli Bees for Development -yhdistys, joka edistää mehiläishoitoa kehittyvissä maissa Aasiassa ja Afrikassa.

National Honey Show'n järjestelyihin osallistuu yli 150 vapaaehtoista eri puolilta Englantia ja Irlantia; ympäri vuoden mukana on kolmisenkymmentä henkilöä. Ensi vuonna tapahtuma järjestetään 26.–28.10., jolloin ensimmäisestä London National Honey Show'sta tulee kuluneeksi 100 vuotta.

Suomen Tumman Mehiläisen Hoitajat

Omenatarhojen mehiläiset

Söderlångvikin kartano Kemiönsaassa tunnetaan omenoistaan, museo- ja kahvilatoiminnastaan – ja mehiläisistään.

Söderlångvik Kemiönsaassa Turun saaristossa on nykyään monelle turistille tuttu paikka. Saarelta lähtöisin olleen lehtimesenaatin ja taiteen kerääjän **Amos Andersonin** kesäpaikasta on tullut pikkuhiljaa suosittu turistikohde, jossa vierailaan museon, ravintola-kahvilan ja upean kartanoympäristön tähden. Viime kesänä kartanoalueella kävi jo 10 000 vierasta.

Kartanon maille perustettiin 1940-luvulla omenatarhat, joiden sadosta on tullut tilan merkittävin brändi. Omenatarhojen säilyminen osana Söderlångvikin toimintaa ei kuitenkaan ole ollut itsestään selvää. ”Aloitimme tarhojen uusimisen kymmenisen vuotta sitten. Siinä oli tehtävä joko-tai-päätös: uudistutaan tai lopetetaan omenanviljely”, Söderlångvikin puutarhuri **Karin Arfman** toteaa. Perinteiset omenalajikkeet olivat tuolloin jo työläitä viljellä, eivätkä ne enää olleet kaupankaan suosiossa.

Mallia uusille tarhoille haettiin Ahvenanmaalta ja Ruotsista. ”Tarhoille tehtiin tiheätutukset. Kun aiemmin puita oli 600 hehtaarilla, nyt niitä on yli 2 000. Meillä on omenaa yhteensä 22 hehtaaria, ja kaikki tarhat istutettiin uudelleen. Tavoitteena on saada vuosittain satoa noin puoli miljoonaa kiloa. Nyt ollaan 300 000 kilossa, sillä kaikki puut eivät vielä tuota täyttä satoa. Lisäksi lajikkeita uusittiin.”

Investoinnit merkittäviä koko alalle Suomessa

Toinen tärkeä satsaus oli varastohallin rakentaminen muutaman kymmenen kilometrin päähän Tolfnsäsiin, missä suuri osa kartanon omenatarhoista sijaitsee. ”Hallissa on uudet kylmiöt, vähähappiset varastot ja uudenaikainen omenien lajittelulinja. Uudistukset ovat helpottaneet merkittävästi lajittelutyötä ja parantaneet omenien laatua”, Arfman kertoo.

Vastaava varasto on mantereen puolella vain yhdellä muulla toimijalla, joten Söderlångvikin uudistustyö oli iso satsaus koko kotimaisen omenan tuotannolle. Tehty työ ja investointi ei jäänyt alalla huomaamatta: Kotimaiset kasvikset ry valitsi Söderlångvikin Vuoden laatutuottajaksi 2022.

Suurin osa omenasadosta myydään kaupoissa ja lopusta alihankkijat tuottavat hilloa ja mehua Söderlångvikin brändille. Oma mehulinjakin on tosin nyt tulossa. ”Omena on paitsi taloudellisesti myös imagon kannalta meille iso asia. Söderlångvik tunnetaan omenapaikkana. Omenapäivät syyskuun lopulla on kasvanut isoksi tapahtumaksi, jossa vieraillee noin 3 000 osallistujaa”, Karin Arfman kuvailee.

Omat pölyttäjät alusta asti

Tilalla on ollut vähintään omenatarhojen perustamisesta asti myös mehiläisiä. ”Olemme löytäneet 1950-lu-

Söderlångvikin puutarhuri Karin Arfman toteaa, että omenapuille voisi tehdä sadon parantamiseksi vielä raakileharvennuksen, jolloin kypsytymisen olisi tasaisempaa. Ideaali määrä olisi noin sata omenaa puuta kohti.

vulla otettuja valokuvia tilalla sijaitsevista mehiläispesistä, ja mehiläistenpito on jatkunut siitä asti katkeamatta”, tilan mehiläisistä vastaava **Tommy Arfman** kertoo.

Hän otti kartanon mehiläiset huolekseen reilut kymmenen vuotta sitten. Ihan helposti se ei käynyt, sillä aiemmin mehiläisiä hoitanut tarhaja, Arfmanin mentori, menehtyi kesken opetusprosessin. Tommy Arfman sai kerralla hoidettavakseen 20 mehiläispesää, joita piti osata hoitaa koko lailla saman tien. ”Yllättävän hyvin se silti meni”, hän muistelee.

Puolet pesistä mehiläispaviljongeissa

Nyt pesiä on kolmisenkymmentä. Puolet pesistä on sijoitettu omenatarhojen laidoilla oleviin kiinteisiin mehiläispaviljonkeihin, mikä ei ole suomalaisilla tarhoilla kovin tavallista. Arfmanille tällainen hoitoratkaisu kuitenkin sopii. ”Paviljongissa työkalut ovat valmiina ja töitä voi tehdä sateella ja tuulellakin. Talveutus on

Puolet Söderlångvikin mehiläisistä asuu paviljongeissa. Niissä on mehiläishoitaja Tommy Arfmanin mielestä rauhallista työskennellä, työkalut ovat valmiina ja töitä voi tehdä myös sateella ja tuulella.

myös varmempaa, kun mehiläisillä on hyvä tuulensuoja eivätkä lumi tai kosteus haittaa.”

Huono puoli taas on se, että kymmenen kiinteästi sijoitettua pesää on hunajan tuotannon kannalta alueelle vähän liikaa. Söderlångvikissä pölytys on kuitenkin tärkeintä. Sen puolesta mehiläispesiä saisi olla reilusti enemmänkin. ”Enimmillään pesiä on ollut nelisenkymmentä, mutta koska työskentelen myös omenatarhoilla, en tällä hetkellä ehdi hoitaa tämän enempää mehiläisiä. Pölytyksen kannalta sopiva pesämäärä voisi olla viitisenkymmentä”, Tommy Arfman arvioi.

Hänen toiveissaan onkin mehiläispesien lisääminen tulevaisuudessa, kun uudistetut omenatarhat on saatu tuottamaan optimaalisesti. Toivomuslistalla on myös pesien siirtoon tarkoitettu kärry, jolla pesiä kuljetettaisiin ensin pölytykseen omenatarhoille, omenan kukinnan jälkeen paremmille satoalueille ja lopulta sopivaan paikkaan talvehtimaan. Kemiönsaaren luonto ei nimittäin ole mehiläisille aina suotuisa.

”Pohjoistuuli tappoi minulta viime talvena pesät yhdeltä tarhalta. Olisi hyvä tuoda pesät talveksi suojaisampaan paikkaan. Täällä Söderlångvikissä ei myöskään tule kovin hyvin hunajaa, esimerkiksi Mjösundissa muutaman kymmenen kilometrin päässä pesät tuottavat paremmin.”

Mehiläiset apuna siemenkotamädn torjunnassa

Tommy Arfman on myös pohtinut mehiläisten satokasvien istuttamista omenatarhojen läheisyyteen. Ne hyö-

dyttäisivät alueen luonnonpölyttäjiäkin. Lisäksi hän pyrki säilyttämään pajuja tarhojen ympäristössä. ”Me kyllä tarkkailemme keväisin pölyttäjiä, ja joinakin vuosina kimalaisia näkyy paljon. Mutta ei meillä ole tarkempaa tietoa, miten luonnonpölyttäjät täällä pärjäävät.”

Pölytys on joka tapauksessa onnistunut tilalla hyvin. ”Emme edes uskalla ajatella, että kokeilisimme olla ilman mehiläisiä. Jonkin tutkimuksen mukaan omenasato on jopa 70 prosenttia parempi mehiläispölytyksen ansiosta”, Karin Arfman toteaa.

Tilalla on kokeiltu myös siemenkotamädn torjuntaa mehiläisten levittämän Prestop Mixin avulla. ”Geneva ja Rubinola ovat sille alttiita, ja kyllä meillä on sellainen mielikuva, että se on auttanut”, puutarhuri arvioi.

Kartanon mehiläiset tuottavat vuosittain noin 500 kiloa hunajaa, joka myydään omalla brändillä kartanon kahvilan asiakkaille.

Hunaja myydään omasta kahvilasta

Mehiläispesät toki ovat ensi sijassa pölytystä varten, mutta hunajakin on tärkeä tuote ja omat mehiläiset imagon kannalta hyvä juttu. ”Hunajaa tulee vuosittain noin 500 kiloa, ja se myydään kaikki omasta kahvilasta. Enemmänkin menisi kaupaksi”, Tommy Arfman kertoo. Muita mehiläispesän tuotteita ei kerätä lukuun ottamatta mehiläisvahaa, josta valmistetaan myyntiin kynttilöitä.

Mehiläisten hoito pitää Söderlångvikissä sovittaa omenatarhojen hoidon rytmiin. Siksi sadonkorjuu tehdään kerran kesässä rahtilinkouksena elokuun ensimmäisellä viikolla, vaikkei se aina olisi hunajan tuotannon kannalta suotuisin ratkaisu. ”Oma emonkasvatus olisi myös tärkeää, mutta alkukesästä on niin kova kiire, ettei se ole mahdollista. Joskus meillä on pesissä liian vanhoja emoja, jolloin hunajasato kärsii”, Tommy Arfman toteaa.

Mehiläiset tekevät pölytystyönsä alkukesästä yksiosastoisena. Kun pitäisi lisätä toinen laatikko, pesä jaetaan, jolloin mehiläiset pääsääntöisesti kasvattavat uuden emon itse. Sitte pesät saavat hetken vahvistua, ja osa saa jäädä keräämään satoa omenatarhan reunalle, osa viedään muualle. Mehiläishoito omenatarhoilla on omanlaistaan. Söderlångvikissä mehiläiset on silti haluttu pitää omassa käsissä ja kehittää tarhausta pikkuhiljaa eteenpäin omenien ehoilla.

Virpi Aaltonen,
teksti ja kuvat

Matsuri yhdisti siiderin ja hunajan Salossa

Halikossa juhlistettiin erilaisten hunajien ja siidereiden makujen kirjoa syyskuussa.

Salon Seudun Mehiläistarhaajat järjesti yhdessä Brinkhall Sparklingin kanssa yhteisen tapahtuman syyskuun alussa. Hunaja & Siideri matsurissa pääsi maistelemaan alueen tarhaajien hunajia sekä Brinkhall Sparklingin ja muutaman muunkin pientuottajan siidereitä, joista osassa raaka-aineena oli käytetty myös hunajaa. Brinkhall Sparklingissa oli tehty tapahtumaa varten jopa oma juoma: hunajalla makeutettu omenainen jääsiideri, joka sopii hyvin esimerkiksi jälkiruuksi.

Matsuri on japanilainen juhla tai festivaali, jossa yhdistyy uskonnollisuus ja hauskanpito. Tässä tapauksessa ensimmäinen jätettiin väliin ja keskityttiin jälkimmäiseen. Tapahtumalla juhlistettiin ajankohtaan sopivasti uuden sadon hunajan ja omenaisten juomien makujen kirjoa. Matsurin pääjärjestäjät olivat japanilaiseen kulttuuriin ihastunut perniöläinen mehiläistarhaaja **Hannu Säilä** sekä Brinkhall Sparklingin siiderintekijä **Tapani Levanto**. Erilaisten mehiläistuotteiden ja juomien lisäksi tapahtumassa pääsi myös tutustumaan siiderin valmistukseen Brinkhall Sparklingin tuotantotiloissa Levannon johdolla.

Virpi Aaltonen

Virpi Aaltonen

Salon seudun mehiläishoitajilla oli tapahtumassa tarjolla monenlaisia mehiläistuotteita erilaisista hunajista vahatuotteisiin ja saippuihin. Lisäksi paikalla saattoi osallistua tarhausaiheiseen tietokilpailuun ja tutustua lasipesän asukkaisiin. Kuvassa Ulla Tiuhosen myyntikoju.

Suomen paras hunaja 2022 -kilpailun kunniakirjat

NIMI

Aamuisa Oy, Laihia
Alatalo Anita, Lahti
Babic Goran / FaniHani, Lindkoski
Bartos Piia, Kuopio
Danielsbacka Tony, Parainen
Flener Claude / Luonnon Kulta, Lieto
Forsman Pauli / Osuuskunta Uusruukki, Vesilahti
Harmaala Pertti, Oulunsalo
Heikkilä Keijo, Joensuu
Hiekkala Anssi, Äänekoski
Huhtala Sirkka ja Arto, Espoo
Hyytiä Eerik, Fredling Kirsi, Kalanti
Immonen Seppo, Joensuu
Jalkanen Tarja ja Juha, Suonenjoki
Jokinen Minna, Loimaa
Jussila Esa ja Satu, Jokela
Karhu Vesa, Tampere
Katavisto Jarmo ja Laura, Helsinki
Kontkanen Jouni, Outokumpu
Korhonen Arja, Varpaisjärvi
Korpinen Esko, Tampere
Koskenniemi Anne-Mari, Tampere
Kraft Marru, Hirvas
Kängsep Sanna, Espoo
Köntti Aimo, Vantaa
Leppänen Eino, Kuvansi
Loukkola Ville / Pyykangas, Kempele
Manilaci Aytac / Espoon Hunaja, Espoo
Martiskainen Esa, Vihti
Moilanen Kristiina, Saarijärvi

SARJA

1, 4 Mäkinen Otilia / Luovapuoti, Lehtola
1 Mäki-Santti Merja, Korpela Jarmo, Saukonkylä
1 Männistö Pekka, Lindroos Katri, Halmeniemi
2 Nevala Mika, Kotala
1 Numme Arja, Ihode
1 Nurmi Krista / Kotokurun hunaja, Hiltulanlahti
1 Nuutila Anni, Kalanti
1 Nyrhinen Sinikka ja Niko, Heinoniemi
1 Ollilan Hunajatila, Merikarvia
2 Parikka Ari, Kalhonkylä
2, 3 Pelto-Uotila Rea, Naantali
1 Peräinen Riitta, Jyväskylä
1, 2 Pessa Elina, Kouvola
4 Pyhtilä Karri, Kontio
1 Rajala Rami, Kankaanpää
1 Romppanen Heli, Suolahti
1 Ruohonen Anne / Ruohosen Tarhat, Rusko
1, 1, 2, 3 Sahinaho Jorma, Saarijärvi
1 Salonen Hannu / Myllypellon hunaja, Karjalohja
4 Sigunova Ekaterina, Imatra
1 Sirkka Hanna, Vihijärvi
2 Suutari Markku, Pohjavaara
2 Taiminen Riikka, Naantali
2 Tarkiainen Soili, Vaajakoski
2, 3, 4 Tervola Raimo, Oulu
4 Valo Aappo, Kaustinen
2, 3 Vinni Marja, Niemelä-Koura Asko, Vantaa
4 Vuorio Juha, Oulu
2 Willner-Santalahti Birgitta /
2 Keisarinnan Hunaja by Queen B, Kotka

Liiton johto vieraili ministeri Kurvisen luona

SML:n puheenjohtajat **Rami Heikkilä** ja **Hannu Luukinen** sekä toiminnanjohtaja **Susanna Eloranta** vierailivat lokakuun lopulla maa- ja metsätalousministeri **Antti Kurvisen** luona. Tapaamisessa liiton edustajat esittelivät mehiläisalan yleisnäkyviä. Lisäksi keskusteltiin muutamista erityisaiheista, kuten karhuvahinkojen ehkäisemisestä ja siihen käytettävän työn hinnasta sekä pölytyspalveluiden mahdollisuuksista. Esillä oli myös erillinen luomumehiläistarhaukselle suunnattu tuki, jonka kehittäminen on myös CAPIin siirtymisen vuoksi nyt ajankohtaista. Ministeri keskusteli aiheista innokkaasti ja suhtautui positiivisesti liiton näkemyksiin alan kehittämiseksi. Jälkeenpäin hän pyysi vielä lisätietoja tapaamisessa käsitellyistä asioista.

Hannu Luukinen

SML:n Rami Heikkilä (vas.), Susanna Eloranta ja Hannu Luukinen tapasivat maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvisen lokakuussa. Ministeri sai tuliaisiksi tietenkin hunajaa.

Helsingin Seudun Mehiläishoitajat ry:n toiminnantäyteiset 50 vuotta

Helsingin seudun mehiläishoitajat juhli tasavuosi-kymmeniä lokakuussa Vantaalla.

Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla toimiva Helsingin Seudun Mehiläishoitajat ry juhli menestyksekkästä 50-vuotistaivaltaan Vantaalla 8.10. Juhla alkoi tervetuliaismaljalla ja yhteistyökumppanien tervehdyksillä. Niistä Vantaan Järjestörinki ry:n **Päivi Oikarisen** ja **Otto Karin** tervehdykseen kuului myös mehiläis- ja hunajalauluesitys. SML ry:n tervehdyspuheen piti toiminnanjohtaja **Susanna Eloranta**. Yhdistystä onnittelivat myös Keski-Suomen Mehiläishoitajat ry:n puolesta **Tuija Kortekangas** sekä Kymenlaakson Mehiläishoitajainyhdistys ry ja Karjalalan Mehiläishoitajat ry.

Tervehdysten jälkeisissä juhlatunnelmissa Susanna Eloranta luovutti SML ry:n puolesta yhdistyksen pitkäaikaiselle puheenjohtajalle **Arto Koljoselle** kunniakirjan kultaisella mehiläismerkillä tunnustuksena mehiläisalan hyväksi tehdystä työstä. Mehiläishoidon ja yhdistyksen hyväksi tehdystä työstä palkittiin kunniakirjalla ja mehiläismerkillä lisäksi **Matti Eestilä**, **Teemu Eskola**, **Esko Hannuksela**, **Ossi Hellman**, **Esko Koivisto**, **Outi Koskinen**, **Esko Leskinen**, **Raimo Leskinen**, **Tuula Miekkaavaara**, **Kirsi Mäntysaari**, **Jukka Sikkilä** ja **Matti Tahko**. Juhlapuheen yhteydessä puheenjohtaja Arto Koljonen kiitti yhdistyksen saamista huomionosoituksista ja lahjoista. Samalla hän kiitti yhteistyötä tehneitä yhdistyksiä, organisaatioita, aktiivisia jäseniä ja yksittäisiä henkilöitä. Tämän jälkeen vuorossa oli emäntä **Aili Putkosen** loihtima herkullinen juhlapäivällinen. Ohjelmassa oli myös muusikko **Hanna Husin** musiikki- ja laulusesityksiä sekä juhlahahvit ja -teet taidokkaan mehiläiskoristeisen kakun kera.

Susanna Eloranta

Helsingin seudun mehiläishoitajien 50-vuotisjuhlissa jaettiin tunnustuksia useille aktiivisille tarhaajille. Kuvassa heistä Arto Koljonen (vas.), Ossi Hellman, Outi Koskinen, Tuula Miekkaavaara, Teemu Eskola ja Esko Leskinen.

Esitysten lomassa juhlayleisö keskusteli mehiläisistä, mehiläishoidon sattumuksista ja yhdistyksen saavutuksista. Yhdistyksessä on toteutettu muun muassa mehiläishoidon hakuteoskansio. Hunajaa on käsitelty pehmeäksi ympäysmenetelmällä vuodesta 1988 lähtien. Varroapunkin ja sisuspunkin torjunta käynnistettiin orgaanisten happejen avulla 1990-luvun alussa. Samoihin aikoihin alettiin opettaa siitepölyn, propoloksen ja mehiläismyrkyyn keräämistä yhdistyksen seminaareissa. Ensimmäinen apiterapiaseminaari pidettiin 1997, ja pian sen jälkeen käynnistyi messujen mehiläisvahakynntiläpajatoiminta. Kimalaishoidosta on järjestetty kurssi 2015. Julkaisutoiminnasta mainittakoon nelisivuinen esite *Herku ja rohto – Hunaja*.

Arto Koljonen

SML:n ajankohtaisia

Suunnitteilla Apimondia-matka Chileen

Apimondia-kongressi järjestetään ensi vuonna Chilen pääkaupungissa Santiagossa 4.–9. syyskuuta. Suomen Mehiläishoitajain Liitto suunnittelee parhaillaan opintomatkaa kongressiin ja ja Chilen mehiläisalan kohteisiin. Matkan alustava ajankohta on 2.–16.9. Tiedotamme matkasta lisää nettisivuillamme ja vuoden 2023 alussa julkaistavissa tarhaajatiedotteissa.

Puuttuvat sähköpostiosoitteet jäsenrekisteriin

SML toivoo, että kaikki sähköpostia käyttävät tarhaajat toimittaisivat sähköpostiosoitteensa liittoon, jos sitä ei liiton jäsenrekisterissä vielä ole. Siten kuukausittaiset tarhaajatiedotteet tavoittaisivat mahdollisimman monta jäsentä ja jäsenlaskutuksen postituksesta selvittäisiin huomattavasti nykyistä pienemmillä kuluilla ja työmäärällä. Kun sähköpostiosoite on jäsenrekisterissä, pääsee myös SML:n nettisivujen jäsenosioon vaikkapa tutkimaan Mehiläinen-lehden sähköistä arkistoa. Puuttuvan sähköpostiosoitteen voi ilmoittaa liiton toimistoon **Virpi Aaltoselle**: virpi.aaltonen@hunaja.net tai 050 382 2428.

Satokyselyyn voi vielä vastata

SML kerää jäseniltään joka syksy mehiläisvuoden tietoja satokyselyllä. Saatujen tietojen avulla laaditaan vuosittain mehiläishoidon keskeisimmät tilastot. Käytämme tilastotietoja muun muassa SML:n toiminnan suunnittelussa ja vaikuttavuuden seurannassa sekä jäsentemme edunvalvonnassa. Kyselyn tiedoista julkaistaan myös yhteenveto Mehiläinen-lehdessä 1/2023.

Tarvitsemme satokyselyyn mahdollisimman paljon vastauksia, jotta tilastomme olisivat luotettavia. Jokainen vastaus on siis tärkeä. Pääset vastaamaan kyselyyn helpoiten liiton nettisivuilta. Linkki sekä suomen- että ruotsinkieliseen kyselyyn on julkaistu viimeisimmässä tarhaajatiedotteessa. Suora linkki kyselyyn on: mehilashoitajien-liitto.lv.creamailer.fi/survey/nctwswxc8udrf.

Kyselyyn vastanneiden yhteystiedot käsitellään SML:n tietosuojaselosteen mukaisesti, eikä yksittäisten tarhaajien tietoja julkaista missään. Kyselyyn voi vastata 22.12.2022 asti. Kaikkien sähköpostinsa ilmoittaneiden kesken arvotaan yllätyspalkinto. Kannattaa siis osallistua!

Täytähän Hyvää Suomesta -merkin julkaisuluvan

SML lähetti lokakuussa kaikille Hyvää Suomesta -merkin haltijoille viestin, jossa pyydettiin täyttämään merkin julkaisua koskeva lupapyyntö netissä. Ensi vuoden alkupuolelta alkaen merkin haltijoiden nimi tai heidän yrityksensä nimi sekä kotipaikka julkaistaan Hyvää Suomesta -merkkiä hallinnoivan Ruokatieto Yhdistys ry:n nettisivuilla. Jos sinulla on käytössä Hyvää Suomesta -merkki etkä ole vielä täyttänyt lupapyyntölomaketta, otathan yhteyttä liittoon, niin korjataan asia: sml@hunaja.net tai 010 387 4770.

Mehiläisistä, pölyttäjistä ja hunajasta

Kyä kelpaa!

Uusi Parasta Pirkanmaalta -alkuperämerkki kertoo tuotteen raaka-aineiden alkuperästä. Merkki on takuu pirkanmaalaisesta lähiruoasta, ja sitä voi hakea tarkat paikallisuuskriteerit täyttävälle tuotteelle. Alkuperämerkkiä hallinnoi Ahlman-Edu, joka on tunnettu eläin- ja elintarvikealan kouluttaja Pirkanmaalla.

Syyskuun alussa lanseeratusta pilotissa on tällä hetkellä mukana 23 tilaa tai pienyritystä. Yksi mukaan hyväksytyistä yrityksistä on Juupajoella toimiva Luomutila Henkireikä, joka on mukana sekä luomuhunajalla että luomumarjoilla. Tuottajiin ja tuotteisiin voit tutustua osoitteessa: www.parastapirkanmaalta.fi/alkuperämerkki

Supermarsu pelastaa mehiläiset

Ympäristöasioista kiinnostuneita lapsiperheitä ilahduttaa, että elokuvateattereissa paraikaa pyörivä Supermarsu 2 -elokuva keskittyy tarhamehiläisten pelastamiseen. Elokuva perustuu **Paula Norosen** suosittuun Supermarsu -kirjasarjaan, jossa kirjailija tuo taitavasti esiin lasten näkökulmaa yhteiskunnallisiin ilmiöihin.

Siinä missä Supermarsu 1 kertoi Itämeren tilanteesta, nyt ovat vuorossa pölyttäjät ja niiden vaikutus koko ihmiskunnan tulevaisuuteen. Elokuvasa maailma uhkaa nimittäin tuhoutua, jos Supermarsu ei onnistu pelastamaan mehiläisiä. Elokuvasa liikutaan niin kattotarhoilla kuin kasvi-huoneissa eikä unohdeta aikamatkailuakaan.

Supermarsu 2:n on ohjannut **Joona Tena**, ja se on sallittu kaiken ikäisille. Osin melko suoraviivaisesti esitetyt pölyttäjätietouden lisäksi elokuvassa korostetaan yksilön vastuuta omista toimistaan ja toisista ihmisistä. Supermarsu 2:n jälkimainingeissa kouluissa ja päiväkodeissa annettaville pölyttäjätietoisuuden oppitunneille on toivottavasti entistä enemmän kysyntää.

Camillas hörna

Vintern har anlänt och här i Tenala har vi också fått snö. Den kanske ännu smälter bort men just nu ligger den kvar och gör att allting verkar lite ljusare.

Bodlingens hörnstenar: god praxis, underhåll och noggrannhet

Innan våren är det bra att gå igenom kupmaterialet, smälta ner alla mörka ramar och rengöra kupmaterialet. Träcupor är lätta att desinficera genom att flamma dem med eld och styroxxuporna med hett vatten. Det är bara nödvändigt att använda desinfektionsmedel om man har sjukdomar. Viktigt är att noggrant rengöra kupor och ramar som har avföringsfläckar eller mögel. Gamla ramar kan rengöras genom att koka dem i en sodalösning (6 %) eller lutlösning (2 %). Speciellt viktigt är det att koka ramarna om man har amerikansk yngelröta. Man skall vara försiktig då man behandlar ramarna i kokande vatten. Lut är frätande så det är bra att åtminstone ha skyddsglasögon och skyddshandskar på sig. De redskap och verktyg som man använder i honungshantering är även bra att se över och kanske förnya.

Rester i vaxet

Bivaxet speglar omgivningen. I vaxet hittar man alla de ämnen som biodlaren har använt men också det som grannarna har använt på sina åkrar och trädgårdar. Men det allra viktigaste är att biodlaren själv reflekterar över sina egna rutiner. Man får exempelvis inte göra några extra varroabekämpningar under den tid då bina samlar in nektar. Ämnen som lagras i vaxet kan också utsöndras i honungen. Det är länge sedan Apistan användes men fortsättningsvis hittas det spår av den aktiva substansen tau-fluvalinat i vax. Som tur är används det i Finland inte antibiotika i biodlingen.

MEHILÄISHOITOSEMINAARI

28.1.2023 klo 10.00 – 17.00
Vantaa-infon tiloissa, Tikkurilan rautatieasema Dixin 2. kerroksessa, Ratatie 11, 01300 Vantaa.

Ohjelmassa mm

- Emonkasvatus
- Emo ylhäällä hoitomenetelmä
- Lajihunajan tuotanto
- Mehiläishoidon niksit

Luennoitsijoina mehiläishoitajat **Soini Koski** ja **Jorma Sahinaho**. Lisää seminaarin ohjelmasta nettisivuillamme www.hunajahelsinki.fi

Ilmoittautumiset 25.1.2023 mennessä Arto Koljoselle puh 0500-208 613 tai www.hunajahelsinki.fi

Tervetuloa!
Helsingin Seudun Mehiläishoitajat ry
www.hunajahelsinki.fi

Planera skötselåtgärderna

Bäst är det att planera skötselåtgärderna på förhand. Den långa varma hösten har säkert gjort det att kvalstermängden i kuporna har ökat. Om nedfallet vid oxalsyra-behandlingen är över 200 kvalster så lönar det sig att förbereda sig för en vårbehandling. Då bör bekämpningen ske inom en vecka efter rensningsflygningen. En senare behandling tar hårt på bina och resultatet blir också sämre. Om man missar detta tillfälle så nästa gång man bekämpa är i maj efter att vinterbina har dött och det finns unga bin i kupan. Då bekämpar man med myrsyra. Sedan under sommaren gör man bara odlingstekniska åtgärder för hålla varroan stången.

Aromföreningarna berättar honungens ursprung

År 2016 började svenskarna Viktoria Bassani och Matias Lundgren undersöka honung med en aromföreningsanalys som baserar sig på gaskromatografi. Man kan urskilja 800 aromämnen i honung. Med hjälp av ämnena kan man bestämma honungens växtursprung, aromprofil, geografiska ursprung, eventuell jäsning och hur honungen har lagrats. Dessutom kan man avgöra om det verkligen är äkta honung. Från Finland har det även skickats in prover. Målet är att i något skede kunna erbjuda laboratorietjänster åt biodlarna. För tillfället fungerar laboratoriet med projektpengar och pågår ännu till hösten 2023. Förbundet utmanar lokalföreningarna att samla ihop 20–30 prover. Med hjälp av dessa försöker man avgöra med vilka aromföreningar man kan känna igen regional honung. Ta gärna kontakt med **Anneli Salonen**: anneli.salonen@hunaja.net eller 050 470 6411.

Jag önskar er alla en riktigt God Jul och Gott Nytt År.
Camilla

Mehiläishoitajien Talvipäivät 21.–22.1.2023

Mehiläishoitajien Talvipäivä-seminaari järjestetään Turussa, Valtion virastotalossa, osoitteessa Itsenäisyydenaukio 2.

OHJELMA LAUANTAINA 21.1.2023

- 9.00 alkaen tarjolla aamukahvia tai -teetä ja aamiaissämpylä hintaan 8,60 € ennakoon tilanneille.
- 10.00–10.15 Avajaissanat ja vuoden 2023 Mehiläistarhaajan nimeäminen, SML:n puheenjohtaja **Rami Heikkilä**
- 10.15–10.45 Minun mehiläistarhaukseni! Vuoden 2023 mehiläistarhaaja
- 10.45–11.15 Mitä Arktinen mehiläistalous -hankkeessa selvisi? **Sirja Sarkkinen**, Luke
- 11.15–11.45 PölyMix-hanke: Turun kaupunkipuut pölyttäjien ravinnonlähteenä, **Eeva-Maria Tuhkanen**, Luke
- 11.45–13.00 LOUNAS
- 13.00–13.30 Pölyttäjälaskentojen tulokset ja tulevaisuus, **Ida-Maria Huikkonen**, Syke
- 13.30–15.00 Varroaa kestävä mehiläinen: jalostuksen hyödyt, evp. johtaja **Ralph Büchler**, Kirzhainin mehiläistutkimuslaitos
- 15.00–15.30 KAHVITAUKO
- 15.30–16.00 Hunajanäytteiden geenianalyysien tuloksia, **Helena Wirta**, Helsingin yliopisto
- 16.00–17.00 Hunaja juomien raaka-aineena, **Tapani Levanto**, Brinkhall Sparkling ja **Esa Pesonen**, Tuori Distillery

Majoittuminen: Scandic Julia, Eerikinkatu 4, 20100 Turku
Illallinen hotellin Ballroomissa alkaa kello 19.00.

HINNAT

- Osallistumismaksu majoituksella (la–su) 1hh:ssa 250 €/hlö
(la–su) 2hh:ssa 220 €/hlö.
- Osallistumismaksu ilman majoitusta 160 € molemmat päivät.
Osallistumismaksu ilman majoitusta vain toinen päivä 120 €.
- Puolisoalennus kahden päivän osallistumismaksusta 25 €.
- Buffet-illallinen 21.1. klo 19.00 alkaen 45 €.
- Havaintotarhaajille ja kokopäiväisille opiskelijoille 50 €:n alennus osallistumismaksusta. Opiskelijoiden tulee esittää ilmoittautumisen yhteydessä voimassa oleva opiskelutodistus liittoon (sml@hunaja.net).
- Alle 18-vuotiaille alennus 50 %.
- Hinnat muille kuin jäsenille +50 €/päivä. Jäsenyys tarkistetaan ilmoittautumisen yhteydessä.

KAIKKI MAKSUT LASKUTETAAN.

OHJELMA SUNNUNTAINA 22.1.2023

- 9.00–09.25 Mehiläistautilanne Suomessa, **Maritta Martikkala**, SML
- 9.25–09.50 Neonikotinoidien ja dieetin vaikutus mehiläisten ruokailuun, **Anna-Maria Borshagovski**, SML
- 9.50–10.15 Satokyselystä selvinnyttä ja Apimondian WBA-kilpailu, **Anneli Salonen**, SML
- 10.15–11.45 Mehiläistuotteiden markkinat Latviassa, mehiläishoitaja **Janis Kronbergs**
- 11.45–13.00 LOUNAS
- 13.00–13.45 Ergonomia – työkalu fyysisen kuormituksen hallintaan, **Veli-Matti Tuure**, Työtehoseura
Kokemuksia ulkoisista tukirangoista, **Janne Karttunen**, Työtehoseura
- 13.45–14.15 Ahvenanmaan mehiläishoito ja varroavapaus, mehiläistarhaaja **Jarmo Tuokko**
- 14.15–14.45 KAHVITAUKO
- 14.45–15.15 Miten rikastutaan mehiläishoidolla? **Juha Nuutero**, Mesimestari
- 15.15–15.45 Varroantorjunta ammattimehiläistarhauksessa, **Ari Seppälä**, Mielihyvin hunaja

TARJOLLA KIRJOJA JA MATERIAALEJA

Paikalla on mahdollista ostaa SML:n kirjoja tarjoushintaan. Lisäksi jaossa on ilmaiseksi vanhoja kotimaisia ja ulkomaisia mehiläislehtiä sekä menekinedistämismateriaaleja.

Huom. Talvipäivien osanottomaksu, matkakulut ja päivärahat ovat vähennyskelpoisia verotuksessa.

Tutkimusta ja tuoreita ideoita Turun Talvipäivillä

Varroaton ympäristö, punkkia sietäväksi jalostettu mehiläinen ja tehokas tapa torjua tuhoja – Talvipäivillä tarjolla monta näkökulmaa mehiläisessä riippuvaan riasaan. Lisäksi luvassa on muun muassa asiaa ja ideoita pesäntuotteista ja hunajasta sekä vieraita niin Saksasta, Latviasta kuin Lapistakin.

Vanhemmat tarhaajat muistavat vielä mehiläishoidon ilman varroaa. Siihen aikaan tuskin on paluuta, mutta olisipa mahtavaa, jos varroantorjuntaan ei tarvitsisi kuluttaa ihan valtavasti aikaa ja energiaa. Siihen pyrkii Kirzhainin mehiläistutkimuskeskus, jonka eläköitynyt johtaja **Ralph Büchler** puhuu Talvipäivillä varroaa sietävän mehiläisen jalostuksesta. Jalostetuissa mehiläiskannoissa punkin lisääntyminen on hitaampaa kuin jalostamattomissa, joten tarhaus on vaivattomampaa ja vakaammalla pohjalla.

Mehiläishoitoa Ahvenanmaalta arktisille alueille

Ahvenanmaalla jos missä tiedetään, miten tarhaus sujuu ilman viheliäisen punkin torjuntaa. Talvipäivillä kuullaan **Jarmo Tuokon** esitys siitä, millaista mehiläishoito on eteläisessä saaristoympäristössä varroattomalla alueella. Lopulta saadaan myös mannersuomalainen näkökulma varroaan, kun maan suurinta luomutarhausta pyörittävä Mielihyvin hunajan **Ari Seppälä** kuvailee, miten isossa tarhauksessa selvittää varroan kanssa: Kuinka punkkeja oikein torjutaan ja milloin.

Varroa on mehiläisille Suomessa yksi haaste, ympäristöolot toinen. **Sirja Sarkkinen** Lukesta kertoo, mitä Arktinen mehiläistalous -hankkeessa napa-piirin tuntumassa selvisi esimerkiksi mehiläispeisien lämmityskokeilusta ja onnistuivatko marjojen pölytyskokeet. Pölyttäjien pärjäämistä tutkittiin viime kesänä myös aivan toisessa päässä Suomea.

ILMOITTAUTUMINEN

Talvipäiville on ilmoittauduttava viimeistään **perjantaina 13.1.2023 kello 16:een mennessä**. Helpoiten se onnistuu lomakkeella SML:n nettisivujen Tapahtumat-osiossa: **hunaja.net/tapahtuma/talvipaivat-21-22-1-2023**. Ilmoittautua voit lisäksi puhelimitse **010 387 4770**. Varaathan ilmoittautuessasi myös lauantai-illan päivällisen. Ilmoittautumisen voi perua kuluitta 16.1.2023 saakka. Tämän jälkeen tehdyistä peruutuksista veloitetaan täysi hinta.

MEHILÄISALAN YRITTÄJÄT JA MUUT LIITÄNNÄISELINKEINON HARJOITTAJAT

Talvipäivillä on mahdollisuus esitellä ja myydä tuotteitaan ja palvelujaan omalla esittelyosastolla. Tällöin Talvipäivien osanottomaksuun lisätään paikkamaksu 50 €.

PölyMix-hanke selvitteli esimerkiksi mehiläisten ravinnonlähteitä Turun kaupunkialueelle perustetuilla koetarhoilla. Sen tuloksista kertoo **Eeva-Maria Tuhkanen**, Lukesta hänkin. Koko Suomen pölyttäjien tilanteeseen ja erityisesti kimalaisseurantojen tuloksiin paneutuu puolestaan **Ida-Maria Huikkonen** Sykestä.

Selviääkö menestyksen salaisuus, entä hunajan henki?

Hunajaa ja mehiläistuotteita tutkitaan seminaarissa useammasta näkökulmasta. Latvialaiselle mehiläisalan yrittäjälle **Janis Kronbergsille** muut pesäntuotteet ovat vähintään yhtä tärkeitä kuin hunaja. Hän kertoo, millaisten apituotteiden voimaan Latviassa uskotaan. Helsingin yliopistossa asiaa tutkinut **Helena Wirta** puolestaan kertoo, mitä hunaja ja siitä tehdyt geenianalyysit kertovat pesiä ympäröivästä alueesta. Sen jälkeen kuunnellaan ja maistetaan, miten hunaja sopii juomien raaka-aineeksi. Selviääkö yleisölle, millainen on hunajan henki – spirit of honey?

Mehiläishoitajaan itseensä, kehon kannalta sopiviin hoitotekniikoihin sekä rankaa tukeviin apuvälineisiin keskittyvät Työtehoseuran **Veli-Matti Tuuren** ja **Juha Karttusen** luennot. Ne ovatkin mainio alustus Mesimestarin **Juha Nuuteron** aivan seminaarin loppuhuipennukseen sijoittuvalle esitykselle siitä, miten rikastutaan mehiläishoidolla. Sillä kaikkiaan tietävät, että ilman kovaa työtä ei tarhaaja rikastu.

Tervetuloa!

Tervetuloa Mesimestarin myymälään tai verkkokauppaamme www.mesi.fi

Myymälämme aukioloajat: Ma-Pe 8-16
Hunajan ja vahan vastaanotto 8.00-15.00

Myy hunajasi meille!

Ostamme nyt myös luomuhunajaa.
Meille voi tuoda pienempiäkin eriä.

Lue lisää nettisivuiltamme www.mesi.fi

Lähiniitty-etiketti saatavana!

Etuetiketti 80x60 mm ja
takaetiketti 90x50 mm.
Katso lisätietoja
sivuiltamme.

Joulu on jo lähellä

Vielä on aikaa tilata
tuotteita jouluksi! Tee
tilaus viimeistään 19.12.
ja tuotteet ehtivät ennen
jouluja perille.

Vielä viimeiset sokerit edullisilla hinnoilla

Kidesokerin hinta nousee ensi vuonna
80 prosenttia.

Myymme nykyisen varastomme vielä
vuoden 2022 hinnalla pois, joten
säästät selvää rahaa hankkimalla
sokerit jo nyt!

Kysy myös nestesokeritilannetta!

Laaja valikoima tarvikkeita kynttilöiden valmistamiseen

Mesimestarilta löydät
muotit ja tarvikkeet
kynttilöiden ja saippuoiden
valmistamiseen. Valikoima
on suuri!

*Mesimestarin väki kiittää asiakkaitaan
kuluneesta vuodesta ja toivottaa
rauhaisaa joulun aikaa!*

Mesimestari, Viraantie 254, 37370 VESILAHTI

Myymälä 040 663 6630, Katariina Nuutero 0400 257 007, Juha Nuutero 0400 523 188

mesi@mesi.fi, www.mesi.fi

*HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!*

Kiitokset asiakkaillemme v. 2022

PARRENMÄENPUU Ky, LIPERI
parrenmaenpuu@gmail.com

puh. 045 85 43 855 info@mehilaistalo.fi www.mehilaistalo.fi Lavia

Valssaamme vahasi kaksivaiheisesti nykyaikaisilla koneilla,
markkinoiden edullisimpaan hintaan. **2,5e/kg**

Lahjavinkki! Lähettävä pesävaaka joulukuun ajan **349e**

*Mehiläistalon väki kiittää asiakkaitaan
kuluneesta vuodesta ja toivottaa
kaikille hyvää joulua!*

VÄLIMÄENMEHILÄISTARVIKE.FI

Kiljavantie 6, Työtehoseuran piha-alueella
rakennus 6, 05200 Rajamäki

info@valimaenmehilaistarvike.fi 050 524 8766

Hyvää Joulua ja Onnea vuodelle 2023!

Myymälä joululomalla 23.12.2022-10.1.2023

Makeaa Joulua!

Aidon hyvän tekijä

Myymälämme on suljettu 22.12.2022-1.1.2023 välisenä aikana.

